

Ljubodrag JANKOVIĆ*

HOMOPTERA Auchenorrhyncha

(INSECTA)

IZVOD. — Izneti su rezultati proučavanja faune *Auchenorrhyncha* (*Homoptera*) Durmitora izvršena 1958, kao i u periodu od 1980—1982. Sa preko 60 lokaliteta utvrđene su 184 vrste iz 103 roda i 7 porodica, među kojima ima 7 vrsta novih za faunu Jugoslavije dok je *Streptopyx durmitoricus* Dlabola nova za nauku. Tri vrste su za sada endemiti Durmitora. Vrste zabeležene na Durmitoru spadaju u 14 zoogeografske skupine.

ABSTRACT. — *Janković, Lj.*, Institut za biološka istraživanja »Siniša Stanković«, 11 000 Beograd, Ulica Dvadeset devetog novembra 142. — THE FAUNA OF DURMITOR: *Homoptera Auchenorrhyncha* (*Insecta*). — Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Posebna izdanja, knj. XVIII, Odjeljenje prirodnih nauka, knj. 11, Titograd, 1984.

The paper refers to the results of the faunistic studies of Auchenorrhyncha (*Homoptera*) of Durmitor mountain carried out in 1958 and in the period 1980—1982. 184 species from 103 genera and 7 families have been collected in more than 60 localities, 7 species are new for the fauna of Yugoslav while *Streptopyx durmitoricus* Dlabola being a new species for science. For the time being three species are endemics of Durmitor. The recorded species belong to 14 zoogeographical units.

SADRŽAJ

1. UVOD
  2. PROUČENO PODRUČJE, METODE RADA I MATERIJAL
  3. SPISAK LOKALITETA
  4. SISTEMATSKI PREGLED UTVRĐENIH VRSTA
    - 4.1. Cixiidae
    - 4.2. Delphacidae
    - 4.3. Tettigometriidae
    - 4.4. Issidae
    - 4.5. Cercopidae
    - 4.6. Membracidae
    - 4.7. Cicadellidae
  5. ZAKLJUČCI
  6. SPISAK UTVRĐENIH VRSTA
  7. LITERATURA
- Summary

* Dr Ljubodrag Janković, Institut za biološka istraživanja »Siniša Stanković«, Ul. 29. novembra 142, 11000 Beograd.

1. UVOD

Cikade (*Homoptera Auchenorrhyncha*) zauzimaju veoma značajno mesto među insektima. Žive i razvijaju se na biljkama a kao fitofagne vrste često pričinjavaju veće ili manje štete raznim kulturnim biljkama, zatim samonikloj travnoj kao i šumskoj vegetaciji. Ozbiljne štete cikade nanose kao vektori virusnih oboljenja biljaka. Prema sada raspoloživim podacima, opisano je više od 300 viroza biljaka koje prenose cikade (Smith, 1957), dok Razvjazina (1962) navodi oko 400 takvih oboljenja (prema Dubovskom, 1966).

Masovna pojava nekih vrsta cikada zabeležena je i u nas. Tako je do sada utvrđena prenamnoženost u preko 50 vrsta cikada a među koje navodimo štetočine lucerišta, detelišta, raznih žita, krmnog bilja. Pre svega, to su: *Philaenus spumarius* L., *Aphrodes bicinctus* Schrk., *Macrosteles laevis* Rib., *Psammotettix striatus* Lin., *Ps. confinis* Dahlb., *Ps. helvolus* Kbm., zatim, *Empoasca pteridis* Dahlb., *Zygina pullula* Boh., *Selinocephalus griseus* Fabr., *Agallia laevis* Rib. i *A. ribauti* Oss. Na vočkama i šumskom drveću do sada su zapažene sledeće cikade kao štetočine: *Stictocephala bubalus* Fabr., *Penthimia nigra* Goeze, *Rhytidodus decimusquartus* Schrk. *Aphrophora alni* Fall., *A. salicina* Goeze i mnoge druge.

Do pre 30 godina u svetu je bilo poznato preko 30 000 vrsta cikada (prema Metcalfu, 1967). Međutim, broj vrsta cikada povećava se svake godine za nekoliko desetina novoopisanih vrsta u svetu. Prema najnovijim podacima (Nast, 1980) samo u oblasti Palearktika zabeleženo je 4 700 vrsta cikada. Jugoslavija, sa 730 vrsta, predstavlja 15,5% učešća u fauni cikada Palearktika (Janković, 1982). Najveći broj vrsta živi u tropskim i subtropskim predelima a idući dalje na sever njihov je broj sve manji.

2. PROUČENO PODRUČJE, METODE RADA I MATERIJAL

Naša ispitivanja faune cikada na Durmitoru započeta su u 1958. godini. Tada je organizovana međunarodna ekipa od oko 20 entomologa koji su imali za zadatak da istražuju entomofaunu Durmitora. Materijal je sakupljen iz raznih insekatskih grupa. Pored ostalog, sakupljene su i cikade od strane dra Jiří-ja Dlabola (ČSSR) i Lj. Jankovića (Jugoslavija). Istraživanja su vršena u junu i julu (21 dan). Iz sakupljenog materijala (3 000 primeraka) utvrđeno je samo 39 vrsta.

Prema dostupnoj literaturi nismo mogli da utvrdimo da li su i ranije na Durmitoru vršena istraživanja na ovoj insekatskoj grupi. U literaturi su nađeni podaci o malobrojnim vrstama cikada koji se odnose na »Montenegro« pa se može pretpostaviti da se radi o lokalitetima Crnogorskog primorja gde su dolazili strani turisti i sakupljali materijal.

Durmitor se nalazi u severozapadnom delu Crne Gore. Ispitivanja entomofaune, odnosno cikada, vršena su na teritoriji »Nacionalnog parka« koji zahvata 36 000 hektara.

Istraživanja faune cikada nastavljena su tek 1980. u okviru projekta »Proučavanje faune Durmitora« i intenzivno su vršena 1981. i 1982. godine. Materijal je sakupljan u svim sezonskim aspektima (izuzev ranoproletnjeg). U vremenu od 1980—82, uzimajući u obzir i materijal sakupljen u 1958, ukupno je sakupljeno 20 500 primeraka cikada. Ovako relativno bogat materijal dobijen je i zaslugom organizovanog timskog rada članova ekipe, u čijem su sastavu bili članovi pokreta »Mladi istraživači«. Na terenskim istraživanjima autor je u četvorogodišnjoj poseti Durmitoru proveo ukupno 63 dana. Broj primeraka cikada varirao je u pojedinim godinama. Tako je najviše sakupljeno 1981 (10.000), a najmanje 1982 (2.500). Ovo su rezultati pre svega klimatskih prilika koje su vladale u vreme boravka na terenu.

Materijal potiče sa lokaliteta vertikalno raspoređenih od 550 m (Mojkovac), odnosno 606 m (Budečevica, kanjon Tare), pa sve do 2 523 m (Bobotov kuk). Na taj način, zahvaćena su sva staništa koje cikade naseljavaju na Durmitoru. Ipak, zbog uslova rada, nešto intenzivnije istraživani su viši pojasevi planine, dok su zone koje zahvataju hrastov, a donekle i bukov pojas, relativno slabije istražene. Ovo znači da arborikolne vrste cikada u odnosu na herbikolne nisu dovoljno istražene, što ostaje za zadatak budućih istraživanja.

Kako cikade nastanjuju sva terestrična staništa, to su i metode sakupljanja bile različite. Tako je za vrste koje žive na samonikloj travnoj vegetaciji primenjena metoda »košenja« pomoću »kečera«; za vrste koje žive na žbunju i granama, odnosno lišću stabala, upotrebljena je metoda »stresanja«, kombinovana sa metodom »košenja«; za vrste koje svoj život i razviće provode na vlažnim i močvarnim staništima, kao i na visokoplaninskim tresavama, primenjena je metoda »mamaca« (ukopane plastične čaše u zemlju u kojima su se nalazili četiriprocentni formalin ili vinsko sirće). Najzad, korišćena je i Malaisova klopka, dok su fotofilne vrste hvatane na veštačko svetlo.

Sa preko 60 lokaliteta planinskog masiva Durmitor u toku četvorogodišnjih ispitivanja utvrđene su 184 vrste cikada iz 103 roda, 20 potfamilija, 15 tribusa i 7 familija:

Familije	Rodovi	Vrste	%
1. Cicadellidae	76	136	73,9
2. Delphacidae	13	18	9,8
3. Cercopidae	5	12	6,5
4. Cixiidae	4	10	5,4
5. Issidae	2	5	2,7
6. Membracidae	2	2	1,1
7. Tettigometridae	1	1	0,6
Svega:	103	184	100,0

Determinaciju materijala izvršio je uglavnom dr J. Dlabola (ČSSR), sem vrste *Criomorphus porcus* Emelj., koju je odredio dr A. Soos (Mađarska). Novu vrstu *Streptopyx durmitoricus* opisao je Dlabola (in litt.), a reviziju vrste *Aphrodes ochromelas* izvršili su Dlabola i Janković (1981). Crteže, a zatim fotografije cikada izradili su B. Užičanin i mr Lj. Mihajlović (Šumarski fakultet, Beograd). Svim pomenutim saradnicima ovom prilikom izražavam duboku zahvalnost na pomoći. Za determinaciju travnih asocijacija posebnu zahvalnost dugujem dru Rajni Jovanović, naučnom savetniku Instituta za biološka istraživanja, Beograd.

Prilikom obrade sistematskog dela korišćen je materijal iz Henrich-ove zbirke. Podaci o rasprostranjenju cikada u Srbiji i Makedoniji delom su objavljeni.

3. SPISAK LOKALITETA

Aluge (SI od Žabljaka, na kraju površi, na mestu gde se cesta spušta prema Đurđevića Tari)	Lokvice, 1 840 m, katin
Barno jezero, 1 470 m	Mala Crna Gora, 1 600 m
Beljske grede (greben levo od Sedla) 1 920 m	Mali Štuoc, 1 983 m
Bistrica (motel »Ravnjak«), na putu Mojkovac — Žabljak	Medvedina
Bobotov kuk, 2 523 m	Mlinski potok E 4/5
Borje (Žabljak)	Mušino brdo (Žabljak, groblje)
Bosača	Mitrov do
Bojište (nedaleko od motela »Ravnjak«)	Nadgora
Budečevica (kanjon Tare) 606 m	Nagorje
Crna pada, kanjon Tare (nalazi se van užeg područja Durmitora, na cesti prema Mojkovcu)	Njegovuđa (motel »Korman«)
Ćirovača, 1 440 m	Obla glava, 1 900 m
Crno jezero, 1 422 m	Ograde (kolibe), 1 600 m
Ćurovac, 1 630 m	Otok (rečica) ili Žabljačka reka
Crvena greda, 2 100 m	Pitomine, 1 500 m, obronak sev. od Žabljaka
Dobni do, 1 900 m	Salina (kanjon Tare)
Donja Dobrilovina	Sedlo, 1 920 m
Gojakovići	Slatina
Golo brdo	Sokina dolina, 1 800 m
Gornja Dobrilovina	Spomen česma — nedaleko od Crnog jezera
Grabovački potok	Suvi klek, 2 050 m
Đurđevića Tara	Suvi tavani, 2 150 m, između Surutke i Valovitog dela
Inđini dolovi, 1 750 m	Sušičko jezero, 1 140 m
Jablan bara, 1 840 m	Šarban (izvor), 1 700 m, od Sedla prema Dobrom dolu
Jakšića mlin, 1 425 m	Tavani
Javorovača (Žabljak) E7	Tepča (naselje pored kanjona Tare)
Kamenjača (Veljkova ploča) — šuma nedaleko od Crnog jezera	Terzin bogaz, 2 303 m
Kanjon Sušice	Titova pećina (nedaleko od M. Crnog jezera)
Kanjon Tare	Todorov do, 1 820 m
Kovačka dolina (Žabljak)	Veliki Štuoc, 2 103 m
Krčevine	Vojno odmaralište »Ribnica« (Žabljak)
Kuk, 1 615 m	Vrela
Ledena pećina, 2 160 m	Vučja jama
	Zminje jezero, 1 495 m
	Žabljak, 1 450 m

4. SISTEMATSKI PREGLED UTVRĐENIH VRSTA*

4.1. CIXIIDAE Spinola, 1839

1. *Cixius cambricus* China, 1942

Ovu vrstu u fauni cikada Durmitora pominje Dlabola (1977). Kod nas je još utvrđena u Komiži (Novak & Wagner, 1962) i u Skoplju (Tanasijević, 1965) na lucerki, dok ju je Dlabola (1954) našao na *Sorbus* sp. Veoma retka vrsta.

Rasprostranjenje: Albanija, Austrija, Čehoslovačka, juž. Francuska, DR Nemačka, Vel. Britanija, Italija, Poljska, SSSR (Azerbejdžan, Gruzija), Jugoslavija. Evropski element.

2. *Cixius cunicularius* (Linnaeus, 1767)

Samo jedan primerak kod Crnih Poda, 28. VIII 80, na *Salix alba* L. Kod nas utvrđena i u Srbiji (Božur, kosa—Topola, a zatim Rudnici—Kopaonik, na 450 m); u Hrvatskoj (okol. Zagreba, Karlovca, u Delnicama i Rijeci); u Bosni i Hercegovini (Ilidža, Pale, Sarajevo i Jablanica (coll. Hensch)). Prema Dlabola (1954) vrsta je brojna i veoma rasprostranjena. Živi na drveću, naročito na *Alnus* i *Corylus*. Od VI—VIII. Evrosibirski element.

3. *Cixius dubius* Wagner, 1939

Uhvaćen samo jedan primerak, 25. VII 81. u kanjonu Tare, na *Quercus* sp. Vrsta nađena još i u Srbiji (Šar-planina, Bukulja i Bistrica), ukupno 5 primeraka. Veoma retka vrsta u nas.

Evropski element.

4. *Cixius heydeni* Kirschabaun, 1868

Uhvaćen samo jedan primerak, 25. VI 58, na lokalitetu Pitomine, na *Prunus domestica*. U zbirci Hensch-a nalaze se primerci sa Troglava (Dinara) i Metljike. Visokoplaninska i arborikolna vrsta.

Rasprostranjenost: Austrija, Francuska, SR Nemačka, Mađarska, sev. Italija, juž. Poljska (Tatri), Rumunija, Švajcarska, Jugoslavija. Evropski element.

5. *Cixius nervosus* (Linnaeus, 1758)

Vrsta je hvatana pojedinačno u Žabljaku. Nađena 3 primerka, 29. VII 81, zatim u kanjonu Sušice, takođe 3 primerka, na *Corylus* sp. Jedan primerak uhvaćen i u lokalitetu Sušac (Kolašim), na *Quercus* sp.

Prema podacima iz literature (Siki, 1940) nađena u Rožajama. Živi kako na mekim, tako i na tvrdim lišćarskim vrstama drveća.

Vrsta je utvrđena i u Srbiji na 16 lokaliteta u visinskom rasponu od 80—1400 m; u Hrvatskoj je nađena (Horvath, 1903) u okolini

* Sistematski deo prikazan je prema J. Nastu (1972), a biogeografsko rasprostranjenje vrsta prema Servadei-u (1967).

Gospića i Rijeke, u Makedoniji na 6 lokaliteta (Dojran, Kožuf, Ohrid, Mavrovo, Valandovo, Đevdelija) i, najzad, u Bosni i Hercegovini (Trebević, Prenj, Rujište i Ilidža). Arborikolna vrsta. Siroko rasprostranjena. Može se naći od VI—VIII meseca. Prema Šulcu (1910) larve žive na korenu trava na kamenjarima, obično skrivene pod kamenjem.

Rasprostranjenje: Palearktički element. Zabeležena u Japanu, u zapadnom delu Severne Afrike, te u celoj Evropi, ubrajajući Albaniju, Skandinaviju i SSSR.

6. **Cixius simplex** (Herrich-Schäffer, 1835)

Svega 10 primeraka, uhvaćenih u kanjonu Tare, 13. IX 1982. na *Corylus* sp. Iz Srbije je poznata sa 5 lokaliteta, među njima i sa Kopaonika (Šanac, 1200 m), na *Betula verrucosa*. Prema literaturi nađena je u Hrvatskoj (Novak & Wagner, 1962), Makedoniji (Tanasijević) i Bosni i Hercegovini (Novak & Wagner). Živi na toplijim pošumljenim lokalitetima.

Evro-mediteranski element.

7. **Cixius sticticus** Rey, 1891

Uhvaćena 3 primerka u kanjonu Sušice, 21. VIII 81. na *Corylus* sp. Nalazi se i jedan primerak iz Sarajeva u zbirci Hensch-a. Veoma retka vrsta i nova za faunu cikada Crne Gore.

Rasprostranjenje: Francuska (Korzika), DR Nemačka, Španija, Jugoslavija.

8. **Myndus musivus** (Germar, 1825)

Pojedinačno, na mladicama *Populus* sp. u lokalitetu zvanom Ćirovača, 24. VII 81. Živi na *Salicaceae*. Arborikolna i dosta retka vrsta. U Srbiji hvatana na 8 lokaliteta, u Hrvatskoj na 2 (Karlovac, Rijeka), u Makedoniji (T. Veles) kao i u Crnoj Gori (okolina Titograda).

Evropski element.

9. **Reptalus cuspidatus** Fieber, 1876

Hvatana pojedinačno u kanjonu Tare u VI i VII mesecu 1958, na *Salix* i *Ulmus*. Larve žive na korenju raznih trava. Stepska vrsta. Njeno prisustvo je zabeleženo još i u Sutomoru, okolini Titograda i Ulcinja (Štoj). U Srbiji konstatovana na 19 lokaliteta, u Hrvatskoj na 13 i Bosni i Hercegovini (Derventa, Prenj) a u Makedoniji na Biljaninim izvorima.

Evro-srednjoazijski element.

10. **Reptalus panzeri** Löw, 1833

Svega 10 primeraka u kanjonu Tare, 6. VII 58, na *Ulmus* sp., zajedno sa prethodnom vrstom. Zabeležena još i u Pristanu (coll. Hensch). U Srbiji je utvrđena na 23 lokaliteta, gde je na nekima bila dosta brojna; u Hrvatskoj (Novak & Wagner, Horvath) i.

najzad, u Bosni i Hercegovini, okolina Dervente (coll. Hensch). Arborikolna vrsta. Živi na toplijim staništima. Larve ove vrste su štetočine, jer žive i razvijaju se na korenima raznih trava (Dlabola, 1954).

Evrosibirski element.

Oliarus tristis Fieber, 1876

Prema podacima iz literature (Nast, 1972) vrsta je poznata iz Jugoslavije; nju pominje i Dlabola za Crnu Goru, bez bližih podataka. Endemit.

Rasprostranjenost: Jugoslavija.

4.2. DELPHACIDAE Leach, 1815

Kelisiinae, Wagner, 1963

11. **Kelisia guttula** (Germar, 1817)

Svega jedan primerak uhvaćen na Čurovcu, na pašnjaku. U Srbiji je poznata sa 8 lokaliteta, pored ostalih sa Kopaonika (1 200—1 650 m) i Sar-planine (Prevalac, 1 540). Nađena je i na slatinama Bačke (Doroslovo). Još je poznata iz Makedonije sa Koraba (Csiki, 1940). Živi na travnim brežuljcima.

Evrosibirski element.

12. **Kelisia monoceros** Ribaut, 1934

Vrsta hvatana u većem broju primeraka kod Žabljaka (Kovačka dolina, Mušovo brdo, Javorovača, 16. IX 82. kao i 21. i 25. VIII 80.); 1 ♂ u Dobrom dolu, 15. IX 82. Iz Srbije je poznata sa Kopaonika, Jutine i Mladenovca, a prema Kovačeviću i u Hrvatskoj (Đurđevac). Živi na pašnjačkoj travnoj vegetaciji stepskih staništa. Visokoplaninska vrsta.

Evropski element.

Stenocraninae Wagner, 1963

13. **Stenocranus major** (Kirschbaum, 1868)

Vrsta hvatana pojedinačno u kanjonu Tare, 4. IX 82 (1 prim.) i Žabljaku (Dolina ispod M. Stuoča), 17. VIII 81 (2 prim.). Poznata je još iz Srbije (Janković, 1975) i Hrvatske (Tanasijević, 1965).

Rasprostranjenje: Srednja Evropa, Sibir.

14. **Stenocranus minutus** (Fabricius, 1787)

Samo 1 ♀, uhvaćena u Žabljaku (Borje), 12. IX 82, na travnoj vegetaciji u borovoj sastojini. U Srbiji je nađena na 9 lokaliteta (Kopaonik, Jastrebac i Fruška gora, pored ostalih). Sem na Durmitoru, nađena i u Velimlju (Nikšić). Iz Makedonije je poznata sa 6 lokaliteta (Lj. Janković, neobjavljeni podaci). Živi na šumskom podrastu, a prezimljava kao imago.

Evropski element.

Stirominae Wagner, 196315. **Euryrsa lineata** (Perris, 1857)

Nađena u lokalitetu Sušičko jezero, 22. VII 81. Uhvaćena svega 2 primerka na močvarnoj vegetaciji. Nalazi se i u Srbiji (Horvath, 1903, Csiki, 1940, i Janković — Kopaonik, Gazimestan, Prizren, neobjavljeni podaci).

Evro-mediteranski element.

16. **Eurybregma porcus** (Emeljanov, 1964) (Sl. 1)

(*Criomorpha porcus* Emeljanov, 1964)

Vrsta je u Srbiji zabeležena pod imenom *Eurybregma nigrolineata* Scott (Janković, 1975). Međutim, revizijom primeraka sakupljenih na Durmitoru, ovu vrstu je A. Soos prema genitalnoj armaturi determinisao kao *E. porcus* Emelj. Hvatana na Ražanom polju, Mušinom brdu a zatim na Crnim podima i u kanjonu Sušici. Nađeno više primeraka ♂♂ ♀♀ od VI—IX 1958. i od 1980—82. Prema Emeljanov-u (1964) živi na *Agropyrum repens*, a hvatana u oblasti Kazakhstana iznad 1 000 m. Nova vrsta u fauni cikada Crne Gore i Jugoslavije.

Rasprostranjenje: Mongolija, SSSR (Kazakhstan, sev. Rusija), Jugoslavija.

Delphacinae Leach, 181517. **Conomelus filifer** Remane & Asche, 1979

Vrsta nalažena od VII—IX mjeseca na *Juncus* sp. i *Equisetum* sp. Uhvaćeno više mužjaka i ženki u okolini Mojkovca, a zatim u Žabljaku. Poznata je još iz okoline Ulcinja (Štoj). U Srbiji je konstatovana na 6 lokaliteta (Ristovača, Deliblatska peščara, Vrnjačka Banja, Bačka Palanka, Kopaonik i Šar-planina). Vrsta živi svuda gde se nalaze vrste roda *Juncus* i *Equisetum*, bez obzira na nadmorsku visinu. Ima 2 generacije godišnje. Prezimljuje u stadijumu jajeta.

Rasprostranjenje: Italija, Francuska, Austrija, DDR, Jugoslavija.

Criomorphae Kirkaldy, 191018. **Laodelphax striatella** (Fallen, 1826)

Nalažena pojedinačno na lokalitetima Pitomine, Mala Crna Gora i Borje. Hvatana od VI—X meseca. Njeno prisustvo je utvrđeno još u Igalu, kod Titograda (Mareza) i Bečićima. U Srbiji je utvrđena na preko 50 lokaliteta; u Hrvatskoj na 6; Makedoniji na 11, u Sloveniji u okolini Maribora a u Hercegovini u Čapljini.

Njeno vertikalno rasprostranjenje u Jugoslaviji dostiže 2 760 m (Šar-planina, Popova šapka). Često se masovno javlja u poljima zaselanim pšenicom, kada prčinjava znatne štete. Ipak se najčešće nalazi na pašnjačkoj i livadskoj travnoj vegetaciji.

Rasprostranjenje: Palearktički element, koji se susreće i u severnoj Africi i u Aziji, sve do Japana.

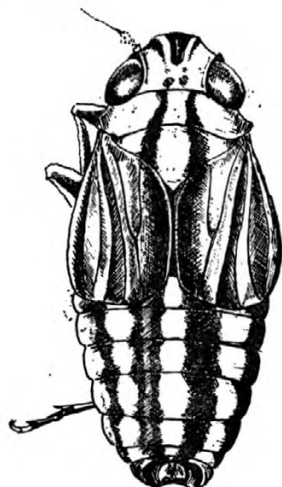
19. *Hyledelphax elegantulus* (Boheman, 1847)

Utvrđena 3 primerka (♂ ♀) u kanjonu Tare, Ražano polje i Medvedini, na travnoj vegetaciji. Vrsta nađena 26. VI i 2. VII 1958. U Srbiji je zabeležena na 6 lokaliteta, a u Hrvatskoj na 2. Živi na livadskoj vegetaciji. Prezimljava kao larva. Evropski element.

20. *Megamelodes quadrimaculatus* (Signoret, 1865)

Svega jedan primerak uhvaćen na Ćurovcu, 26. VII 1981, na pašnjaku. Do sada je bila poznata samo u Srbiji (Smederevo), 1 ♂, i 2 ♀♀. (leg. J. Dezort; po Lauterer-u; 1980). Živi na stepskoj vegetaciji.

Evropski element.

Sl. 1. *Eurybregma porcus*
Emeljanov

Sl. 2. *Dicranotropis hamata*
(Boheman)

21. *Dicranotropis divergens* Kirschbaum, 1868

Vrsta nalažena na Bobotovu kuku na 2430 m. Uhvaćeno svega 5 primeraka, 6. VIII 80. Na teritoriji Crne Gore konstatovana još u Vučju, Dolovima i Bjelasici. Nalažena je i u Srbiji (Kopaonik, Rtanj), a zatim u Makedoniji (Šar-planina, Kozjak, Gostivar i Ohrid). Visokoplaninska vrsta. Nova za faunu cikada Crne Gore.

Evropski element.

22. *Dicranotropis hamata* (Boheman, 1847) (Sl. 2)

Njeno prisustvo na Durmitoru zabeleženo je u Razvržju. Uhvaćen samo jedan primerak, 27. VIII 80, na livadskoj vegetaciji. U Srbiji konstatovana na 25 lokaliteta, a u Makedoniji na 6. Ova vrsta u Srbiji je nalažena uglavnom do 500 m. Živi na vlažnim livadama i

korovskom bilju. U Crnoj Gori je nađena još i u lokalitetu Rijeka Mušovića (Kolašin). Nova vrsta u fauni cikada Crne Gore.

Evrosibirski element.

23. *Xsanthodelphax flaveolus* (Flor, 1861)

Svega jedan primerak uhvaćen u Žabljaku (Vojno odmaralište), 16. VII 81, na vlažnoj travnoj vegetaciji. Poznata je još iz Srbije (Janković, 1975). Živi na travi peskovitih staništa. Visokoplaninska vrsta.

Rasprostranjenje: Evropa, Sibir.

24. *Toya propinqua* (Fieber, 1866)

Uhvaćen samo jedan primerak u lokalitetu Pitomine, 15. IX 82. Poznata je još sa 15 lokaliteta Crne Gore (Janković neobjavljeni podaci). Konstatovana je i u Hrvatskoj, Makedoniji i Bosni i Hercegovini. Prema literaturi, nalazi se u celoj Srbiji (Horvath, 1903). Na lucerištima i žitima nekada je veoma brojna. Kserotermofilna vrsta, široko rasprostranjena u Jugoslaviji.

Holomediteranski element.

25. *Javessela dubia* Kirschbaum, 1868

Svega 6 primeraka ♂ ♀. Vrsta hvatana u Mojkovcu, 31. VII 81 (5 pr.) i Dolini ispod Malog Štuoca, 15. VIII 81 (1 prim.), na vlažnim travnim staništima. Iz Srbije je poznata sa 15 lokaliteta raznih nadmorskih visina (70—1 700 m): Deliblatska peščara — Kopaonik. Nalažena i na Goču i Jastrepču. U Makedoniji je zabeležena na 5 lokaliteta: Šar-planini (Popova šapka, 2 675 m), Babuni i dr. (Janković, neobjavljeni podaci). Nađena je i u Glamoču, na 1 000 m (Bosna). Živi na travnoj vegetaciji šumskog podrasta, kao i na peskovitim terenima kako u nižim, tako i višim predelima (Dlabola, 1954). Prezimljava kao larva.

Evropski element.

26. *Javesella forcipata* (Boheman, 1847)

Samo 1 ♀ uhvaćena u Žabljaku, 24. VII 83. Poznata je još iz Srbije. Nalažena na Kopaoniku, Šar-planini i Prizrenu (Janković, 1975). Stanovnik je šumske zeljaste flore. Visokoplaninska vrsta. Nova za Crnu Goru. Evropski element.

27. *Javesella pellucida* (Fabricius, 1794)

Nalažena u 3 lokaliteta. Hvatana u Inđinim dolovima, 22. VII 81 (1 prim.), Žabljaku (Dolina), 17. VIII 81 (2 prim.) i kanjonu Tare, 4. IX 82 (1 prim.). Poznata je još samo iz Srbije sa 16 lokaliteta (Horvath, 1903, Janković, 1975). Štetočina je na žitima, nekada vrlo brojna. U SSSR se javlja na nadmorskoj visini i do 2 000 m (Dubovski, 1970). Živi na različitim staništima.

Holarktički element.

28. *Ribautodelphax pallens* (Stal, 1854)

Vrsta hvatana pojedinačno, ukupno 11 ♂♂ ♀♀, na lokalitetu Ražano polje, 12. VI 58. i Bobotovu kuku, 2 430 m, 6. VIII 80. U fauni Srbije konstatovana na Kopaoniku (Pančićev vrh, 2017 m), a u Hrvatskoj na lokalitetu Đurđevac. Visokoplaninska vrsta. Živi na toplijim mestima travnih vegetacija. U Severnoj Evropi nije bila konstatovana sve do 1953. godine.

Rasprostranjenje: Austrija, Finska, SR Nemačka, Vel. Britanija, Norveška, Švedska, SSSR, Jugoslavija.

4.3. Fam. TETTIGOMETRIDAE Germar, 1821

29. *Mitrocephalus macrocephalus* (Fieber, 1865)

Nađena svega 4 primerka kod Poljane i Male Crne Gore. Od VII—VIII meseca. Nastanjuje suva mesta sa pašnjačkom vegetacijom. U Srbiji poznata sa Deliblatske peščare a u Makedoniji sa Kožufa (Tanasijević). Kserotermofilna vrsta.

Rasprostranjenje: Austrija, Belgija, Čehoslovačka, Francuska, DR Nemačka, SR Nemačka, Grčka, Rumunija, Švajcarska, SSR (Armenija, Džordžija, Kazahstan, juž. Rusija, zap. Sibir, Ukrajina), Jugoslavija.

4.4. Fam. ISSIDAE Spinola, 1839

Caliscelinae Amoyt et Serville, 184330. *Aphelonema melichari* (Horvath, 1897)

Veoma retka vrsta u nas. Hvatana u lokalitetu Crna Poda, 16. IX 1982 (2 prim.), na travnim stepskim staništima. Iz Srbije je poznata samo sa Deliblatske peščare; u Makedoniji iz Skoplja (Vodno); u Hrvatskoj nađena u Gružu (coll. Hensch) a u Crnoj Gori zabeležena još i u Ulcinju (Stoj), Baru (Sutomore) i Bečićima.

Rasprostranjenje: Italija, Turska, Jugoslavija. Mediteranski element.

31. *Aphelonema punctifrons* (Horvath, 1895)

Hvatana pojedinačno na lokalitetima Kovačka dolina, Borje i Sušičko jezero. Od VII—VIII. Nalažena na visini od 1 100—1 450 m. Konstatovana je i u Srbiji na 5 lokaliteta, zatim Hrvatskoj (Gradac), i Makedoniji na 5 lokaliteta. Živi na pašnjačkoj vegetaciji stepskih staništa.

Rasprostranjenje: SSSR (Kazahstan, juž. Rusija, Ukrajina), Jugosl.

Issinae Spinola, 183932. *Issus coleoptratus* (Fabricius, 1781)

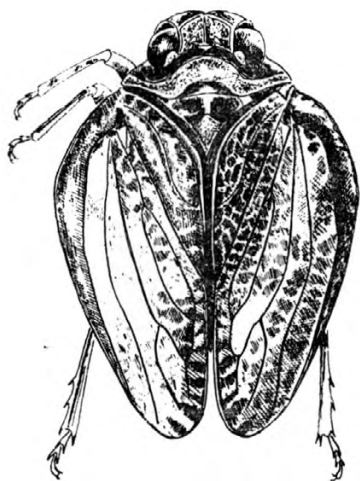
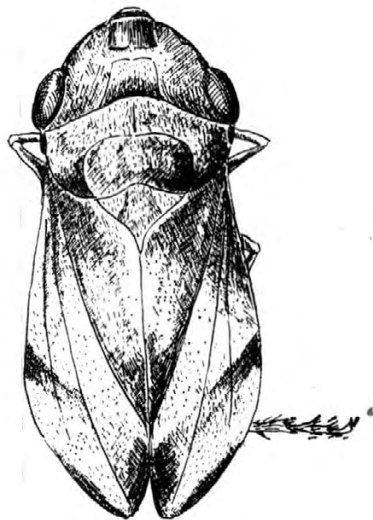
Hvatana pojedinačno u kanjonu Tare, 6. VIII 58, na *Corylus* sp. i *Fagus* sp. Zabeležena je i u Srbiji (Majdanpek, Goleš), u Hrvatskoj (okolina Zagreba), Bosni i Hercegovini (Konjic) i Sloveniji (Breza).

Holarктиčki element.

33. *Issus muscaeformis* (Schrank, 1781)

Hvatana u većem broju u kanjonu Tare, kanjonu Sušice, Pitominama, Razvršju, Čirovači i Crnim podima. Nalažena od V—IX, na tvrdim lišćarskim vrstama drveća (*Quercus*, *Fagus*, *Carpinus* i *Corylus* sp). Zabeležena je i u drugim republikama. Tako je u Srbiji nalažena na Kopaoniku na 1 100 m, Topoli, Rtnju, u Prizrenu i na Golešu; u Hrvatskoj je konstatovana na 3 lokaliteta (Horvath), u Bosni i Hercegovini na 9 a u Makedoniji u Oteševu i Resenu. Prezimljava kao imago.

Evropski element.

Sl. 3. *Issus tendinosus* SpinolaSl. 4. *Neophilaenus albipennis* (Fabr.)34. *Issus tendinosus* Spinola, 1839 (Sl. 3)

Uhvaćen svega jedan primerak u Sokinoj dolini na 1 800 m, na *Acer* sp. 19. VIII 81. U Srbiji je utvrđena na Kopaoniku (Kalevac, 1 100 m), Šar-planini (Koriša) i Prizrenu (Dulje); u Makedoniji je nađena na 6 lokaliteta, a u Hrvatskoj je poznata iz Dalmacije. Veoma retka vrsta u nas. Nova za faunu cikada Crne Gore.

Rasprostranjenje: Balkan, Južna Evropa.

4.5. Fam. CERCOPIDAE Leach, 1815

Cercopinae Leach, 181535. *Cercopis sanguinolenta* (Scopoli, 1763)

Hvatana pojedinačno u kanjonu Tare i Sušice, Maloj Crnoj Gori, Indinim dolovima, Pitominama, Lokvicama i dr. Hvatana 2. VII 58, zatim od VI—IX 1980—82. godine, na pašnjačkoj vegetaciji. U Srbiji

je utvrđena na preko 30 lokaliteta; u Hrvatskoj na 3, u Crnoj Gori nađena je još u okolini Nikšića, Badnjevu, Kneževu polju i Jakovači. U Makedoniji je zabeležena na 5 lokaliteta a u Bosni i Hercegovini na 8, pored ostalih na Zelengori (1 300 m), Radovi (1 100) i Rujištu (1 050).

U nižim predelima je nešto brojnija, dok je iznad 1 000 m ređa. Južnoevropski element.

Aphrophorinae Amoyt et Serville, 1843

36. **Lepyronia coleoptrata** (Linnaeus, 1758)

Hvatana na Durmitoru na više lokaliteta; u nižim predelima je brojnija, dok je na višim nadmorskim predjelima ređa. Živi na pašnjačkoj travnoj vegetaciji. Zabeležena je u svim našim republikama. Česta je na lucerki i detelini, kao i na žitima, na kojima pričinjava ponekad i znatne štete (Tanasijević, 1962; Dlabola, 1954).

Evrosibirski element.

37. **Neophilaenus albipennis** (Fabricius, 1728) (Sl. 4)

Nalažena pojedinačno u Kovačkoj dolini i Čirovači, na pašnjačkoj vegetaciji, 21. VI 80. i od VII—IX 1981—82. U Srbiji poznata iz okoline Kragujevca, Vrške čuke i Deliblatske peščare. U Makedoniji je nađena samo na Kožufu (Konopište, 1 400 m). Veoma retka vrsta u nas. Nova za faunu Crne Gore. Živi na stepskim staništima.

Rasprostranjenje: Evrosibirski element. Susreće se i u sev. Africi.

38. **Neophilaenus campestris** (Fallen, 1805)

Na Durmitoru hvatana u primetnom broju, od V—IX meseca. Zabeležena u svim republikama. Masovno se javlja u nizijskim predelima a sa nadmorskom visinom i brojnost joj se smanjuje. Živi na stepskoj vegetaciji suvih staništa, na strnim žitima, lucerki i crvenoj detelini u nižim, a u višim regionima je stanovnik vlažnih staništa. Pojedinačni primerci nalaženi su i na *Pinus* sp. i *Quercus* sp.

Kosmopolit.

39. **Neophilaenus exclamationis** (Thunberg, 1784)

Uhvaćeno 5 primeraka u Lokvicama (1 900 m), 17. IX 82, na pašnjačkoj vegetaciji. Poznata je još iz Srbije (Janković, 1975). U Bosni pominju je Novak & Wagner (1962). Sa Prologa (1 100 m). Visokoplaninska vrsta. Nova u fauni cikada Crne Gore.

Evromagrepski element.

40. **Neophilaenus infumatus** (Haupt, 1917)

Nalaženi pojedinačni primerci na lokalitetima Pitomine, Krčevine, Sokina dolina i Vučja jama, od VI—VIII, na pašnjačkoj vegetaciji. Zabeležena je u Srbiji na 8 lokaliteta, među kojima i na Kopaoniku,

Oštre stene, 1920 m. i na Treski 1620 m. U Makedoniji je do sada nađena samo na Kozjaku, 4. VII 79 (Janković, neobjavljeni podaci). Živi na staništima sa stepskom vegetacijom. Veoma retka vrsta u nas. Evrosibirski element.

41. *Neophilaenus lineatus* (Linnaeus, 1758)

Zabeleženo samo nekoliko primeraka u lokalitetima Borje i Mušino brdo u VIII i IX mesecu, na pašnjačkoj vegetaciji.

Ova vrsta je veoma retka u višim predelima, dok je u nižim češća i brojnija. U okolini Ulcinja nađena u većem broju. U Srbiji je nalažena na 10 lokaliteta, zatim u Hrvatskoj na 2, Makedoniji na Korabu (Csiki, 1940), a u Bosni i Hercegovini na 5 lokaliteta (coll. Hensch). Živi na pašnjacima, vlažnim mestima i močvarnoj vegetaciji, bez obzira na nadm. visinu. Na *Poa*, *Calamagrostis*, *Dactylus* sp. Holarktički element.

42. *Neophilaenus minor* (Kirschbaum, 1868)

Samo pojedinačni primerci na lokalitetu Kovačka dolina i Pitomine, od VII—IX, na pašnjačkoj vegetaciji.

U Srbiji veoma česta a ponegde i brojna. Utvrđena na 26 lokaliteta. Češća u regionu do 500 m, zatim, idući dalje, pojedinačna i retka, a iznad 1500 m veoma retka vrsta. U Crnoj Gori nalažena i u okolini Nikšića, Bara, Velimlju i Momišincima. U Makedoniji zabeležena na 4 lokaliteta, u Hrvatskoj samo u Gradcu a u Bosni i Hercegovini na Trebeviću i vrelu Bosne (coll. Hensch). Živi na stepskim pašnjačkim travnim formacijama.

Evromediteranski element.

43. *Aphrophora alni* (Fallen, 1805)

Vrsta je česta na Durmitoru. Hvatana od VI—IX meseca na više lokaliteta: kanjon Tare i Sušice, M. Crna Gora, Borje, Čirovača, Čurovac i dr. Na raznim vrstama lišćara (*Quercus*, *Populus*, *Fagus*, *Corylus* i dr.) kao i četinarskim (*Picea excelsa*).

U nižim regionima masovnija a idući prema višim brojnost opada. Arborikolna vrsta. Nekada se javlja u velikom broju kao štetočina jagodastog voća (Lekić, 1967). Larve žive na nižim biljkama a odrasli na drveću. U kserofilnim oblastima retka.

Rasprostranjenje: cela Evropa, severna Afrika, Anadolija.

44. *Aphrophora corticea* Germar, 1821

Svega jedan primerak uhvaćen, 21. VII 81, u Maloj Crnoj Gori, na *Pinus silvestris*. Veoma retka vrsta u Jugoslaviji. Do sada zabeležena u Srbiji (Kopaonik, Gola glava, 1650 m), 14. IX 78, svega jedan primerak.

Vrsta je zabeležena i na Ojrenu (BiH), na 1500 m (leg. Gavrilović). Iz Hrvatske je poznata sa Mosora (Novak & Wagner). Nova

za faunu cikada Crne Gore, kao i Bosne i Hercegovine. Živi na četinarskim vrstama drveća.

Holarktički element.

45. **Aphrophora salicina** (Goeze, 1778)

Hvatana pojedinačno u kanjonu Tare i Sušice, a zatim u Maloj Crnoj Gori, od VI—IX meseca, na *Salix* sp.

Zabeležena je i u drugim republikama. Tako je u Srbiji široko rasprostranjena i utvrđena na blizu 30 lokaliteta; u Hrvatskoj je do sada poznata sa 3, u Bosni i Hercegovini iz Hutovog Blata, u Makedoniji nalažena u okolini Ohrida, T. Velesa, Mavrova i Gostivara. Nekada se javlja masovno. Stetočina je mekih lišćara a naročito vrsta roda *Salix*.

Evroturanski element.

46. **Philaenus spumarius** (Linnaeus, 1758)

Na Durmitoru zabeležena na lokalitetima sa livadskom i pašnjačkom vegetacijom. Na teritoriji Žabljaka hvatana u lokalitetima Pitomine, Ražvršje, Čiprovača, Borje, Mala Crna Gora i dr., ali u manjem broju.

Vrsta sa širokom ekološkom valencom. Masovno se javlja u nižim regionima a mestimično je brojna i na visini od 500—1 000 m. Zabeležena u Srbiji na oko 80 lokaliteta; u Hrvatskoj za sada na 3 lokaliteta; u Makedoniji na 8 (među ostalima na Šar-planini i Kozjaku), u Crnoj Gori, pored Durmitora, u okolini Bara, Ulcinja, Biogradskog jezera, Kolašina i dr., a u Bosni i Hercegovini na 3 lokaliteta. Stanovnik je uglavnom livadske i pašnjačke vegetacije a brojna je i na raznim vrstama žita, deteline i lucerke, kao i na korovskom bilju. Stetočina je mnogih gajenih biljaka (šećerne repe, jagode, krompira, vinove loze i ruže). Ima jednogodišnju generaciju. Prezimljava u stadiju jajeta a sredinom aprila i maja, zavisno od područja, nalazi se u stadiju larve. Vrsta je najbrojnija na vlažnim staništima.

Holarktički element.

4.6. Fam. MEMBRACIDAE Rafinesque, 1815

Centrotinae Amyot et Serville, 1843

47. **Gargara genistae** (Fabricius, 1775)

Samo jedan primerak, uhvaćen u kanjonu Tare (Budečevica) 25. VII 81, na *Genista* sp.

Zabeležena je i u okolini Titograda (Mareza), Ulcinja (Štoj) i Cetinju. Iz Srbije je poznata sa 4 lokaliteta. Masovna pojava ove vrste zabeležena je maja i juna 1966. u Jakovačkom ključu (Surčin, kod Beograda), na *Rhamnus cathartica*. Živi na stepskoj vegetaciji. Još je poznata iz Makedonije (Kožuf), Hrvatske na 10 lokaliteta (Novak & Wagner, Janković) i Bosne i Hercegovine (coll. Hens ch).

Holarktički element.

48. *Centrotus cornutus* (Linnaeus, 1758)

Nalažena u kanjonu Tare, 25. VII 81 (1 ex.) i Sušičkom jezeru (2 ex.), na *Cornus mass* i *Corylus* sp. Zabeležena je i u Ulcinju (Novak & Wagner). U Srbiji nađena na 14 lokaliteta, u Hrvatskoj na 6, Bosni i Hercegovini na 5 i u Makedoniji na 7 lokaliteta. Svuda je nalažena pojedinačno.

Živi na šumskom podrastu i tvrdim lišćarskim vrstama drveća. Stetočina je zasada jagoda i malina (Lekić, 1967).

Evrosibirski element.

47. Fam. CICADELLIDAE Latreille, 1825

Ulopinae Le Peletier et Serville, 1825

49. *Ulopa trivialis* Germar, 1821

Hvatana u manjem broju na Pitominama. Nađeno 6 ♂♂ ♀♀ ispod kamenja u septembru 1981. Zabeležena i u drugim republikama. Tako je u Srbiji konstatovana na 15 lokaliteta; u Crnoj Gori nađena je još u okolini Titograda (Ćemovsko polje), Ulcinja (Štoj), Kolašina. U Makedoniji je nađena u s. Miletkovu (podnožje Kožufa), Đevđeliji (Negorska banja), Oteševu, Mavrovu, Kumanovu (Mlado Nagoričane) i Đeneral-Jankoviću, a u Bosni i Hercegovini na 3 lokaliteta. Prema literaturi, živi na *Echtum vulgare*, na toplijim i suvljim staništima stepске vegetacije.

Evromediterranski element.

Ledrinae Kirschbaum, 1868

50. *Ledra aurata* (Linnaeus, 1758)

Nađena svega 4 primerka u okolini Mojkovca i kanjonu Sušice, u avgustu 1980. i 81, na *Corylus* sp. U fauni cikada ostalih republika do sada je zabeležena: u Srbiji na 8 lokaliteta, Hrvatskoj na 6, Makedoniji na 4 a u Bosni i Hercegovini samo u Gacku.

Živi najčešće na vrstama roda *Quercus* i drugom listopadnom drveću i šiblju. Larve se javljaju u junu i julu a imaga najčešće od jula do oktobra. U nas veoma retka vrsta koja se javlja pojedinačno.

Palearktčki element.

Macropsinae Ewans, 1935

51. *Oncopsis alni* (Schrank, 1801)

Hvatana pojedinačno na sledećim lokalitetima: Slatina, Čurovača, Crna Poda, okolina Mojkovca i dr. Primerci nalaženi od VI—VIII 1980. i 81, na *Betula verrucosa*, *Populus tremulae* i *Salix caprea*. U Crnoj Gori zabeležena i u Crkvinama, Sljivovici, Mušovića rijeci, Ganovači, Bakovici i Jezercu. Iz Srbije poznata sa 6 lokaliteta; iz Makedonije sa Kožufa, Šar-planine i Bitolja a iz Bosne sa Vrela Bosne (coll. Hensch). Nova vrsta u fauni Crne Gore.

Evrosibirski element.

52. *Oncopsis flavicollis* (Linnaeus, 1761)

Hvatana u većem broju u Čiprovači u junu i julu 1958. U 1980. i 81. nalažena zajedno sa prethodnom vrstom u većem broju u kanjonu Tare, na Tepačkom polju i u Čiprovači. U Srbiji do sada zabeležena na 12 lokaliteta, u Hrvatskoj na 3, u Makedoniji, Bosni i Hercegovini kao i Sloveniji samo na po jednom lokalitetu. Nalažena na *Fagus* sp., *Salix* sp., *Salix caprea*, *Betula verrucosa*, a prema podacima literature, još i na vrstama rodova *Ulmus*, *Tilia*, *Carpinus*, *Prunus* kao i na *Corylus* sp.

Palearktički element.

53. *Oncopsis tristis* (Zetterstedt, 1840)

Hvatana u manjem broju na Tepačkom polju jula 1958, zatim u kanjonu Tare i u Čiprovači, u julu i avgustu, 1980. i 81, na *Betula verrucosa*, *Populus tremulae* i *Salix caprea*. U Srbiji je utvrđena na 7 lokaliteta, a u Sloveniji i Makedoniji samo na po jednom. U nižim predelima veoma retka a sa nadmorskom visinom brojnost vrste postepeno se uvećava, tako da je iznad 1 000 m nekada veoma brojna (Kopanić, 1980). Nova vrsta za faunu cikada Crne Gore.

Evropski element.

54. *Macropsis fuscula* (Zetterstedt, 1828)

Zabeležena u Borju, 24. VII 81. samo jedan primerak, na *Betula verrucosa*. Nađena je još i u okolini Ulcinja (Štoj). Iz Srbije je poznata sa 5 lokaliteta (Jastrebac, Vrdnik, pored ostalih). Hvatana na *Salix saprea* i *S. alba*. U Hrvatskoj nađena na 10 lokaliteta (Novak & Wagner), a iz Makedonije u okolini Debra (Tanasijević, 1964). Dosta retka vrsta u nas. Živi na *Rubus* i raznom šumskom podrastu.

Evrosibirski element.

55. *Macropsis graminea* (Fabricius, 1798)

Hvatana pojedinačno u lokalitetima Crna Poda, Aluge i Mojkovac. Od VII—IX 1980. i 81, na *Salix* sp. Zabeležena je u fauni cikada i drugih republika. U Srbiji nalažena na oko 30 lokaliteta; Makedoniji na 10, a u Crnoj Gori, sem na Durmitoru, još u okolini Titograda (Sušac, Crkveni lugovi).

Vrsta se može naći od V—IX meseca. Pored *Salix* vrsta, živi i na *Alnus* i *Populus* sp.

Evrosibirski element.

56. *Macropsis megerlei* (Fieber, 1868)

Svega 2 primerka uhvaćena u Maloj Crnoj Gori (1 600 m), 6. IX 82, na *Rosa rubiginosa*. Poznata je i iz Srbije sa 8 lokaliteta, a u Makedoniji nađena samo na Osogovu.

Živi na vrstama rodova *Acer*, *Populus*, *Quercus* i *Rosa*. Nova za faunu Crne Gore.

Rasprostranjenje: Alžir, Austrija, Bugarska, Čehoslovačka, Danska, Francuska, DR Nemačka, Mađarska, Holandija, Poljska, Rumunija, Španija, Tunis, Turska (Anatolija), SSSR (Džordžija, Kazahstan, zap. Sibir), Jugoslavija.

57. *Hephathus nanus* (Herrich-Schäffer, 1835)

Pojedinačno hvatana na lokalitetima: Pitomine, Borje, Kovačka dolina i Žabljak od VII—IX, na pašnjačkoj vegetaciji. U Srbiji konstatovana na oko 40 lokaliteta, mestimično brojna. Iz Makedonije poznata sa 5 lokaliteta a iz Crne Gore još iz okoline Titograda, Bečića, Ulcinja i Kolašina. U Hrvatskoj zabeležena na 5 lokaliteta a u Sloveniji samo u Brezi (liter. podaci).

Živi na pašnjačkoj i livadskoj vegetaciji. Primerci su često nalaženi i na *Evonymus* sp., *Urtica dioica*, detelini, duvanu i šumskom podrastu. Evroturanski element.

Agallinae Kirkaldy, 1901

Tribus: Agallini Kirkaldy, 1901

58. *Agallia brachyptera* (Boheman, 1847)

Svega jedan primerak uhvaćen 26. VIII 80. u Poljani. Do sada zabeležena samo u Srbiji (Kopaonik, 1750 m). Živi na *Mentha* i *Ligustrum* sp. Veoma retka vrsta u nas. Nova za faunu Crne Gore.

Evropski element.

59. *Agallia laevis* Ribaut, 1935

Vrsta hvatana pojedinačno na Mušinom brdu, u Kovačkoj dolini, Pitominama, Razvršju i Javorovači, od VI—IX 1980—82, na pašnjačkoj i livadskoj travnoj vegetaciji. Pored Durmitora, vrsta je konstatovana i u okolini Nikšića, Ulcinja, Bara i Titograda.

U drugim republikama vrsta ima šire rasprostranjenje. Tako je u Srbiji zabeležena na 25 lokaliteta; Hrvatskoj na 30, Makedoniji na 10 a u Hercegovini samo u Bileći. Često je brojna na lucerištima kada pričinjava i znatne štete.

Holomediteranski element.

60. *Agallia ribauti* Ossiannilsson, 1938

Nalažena pojedinačno, zajedno sa *A. laevis*. U Crnoj Gori zabeležena je i u okolini Nikšića, Ulcinja, Danilovgrada i Kolašina.

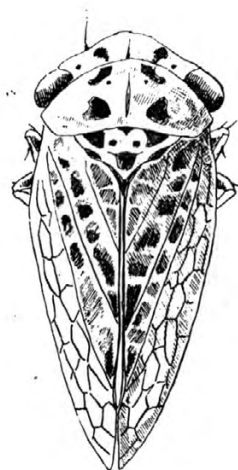
Iz Srbije poznata sa 55 lokaliteta; iz Makedonije sa 9 i Hrvatske sa 5 lokaliteta. Mestimično abundantna vrsta na staništima do 500 m nm. Iznad ove visine njeno prisustvo je nešto ređe. Živi na stepskoj vegetaciji, livadskim i pašnjačkim asocijacijama a posebno je zapažena na detelini i lucerki. Pojedinačni primerci nalaženi na *Urtica*, *Cirsium* i *Juniperus nana*. Široko rasprostranjena vrsta.

Evropski element.

61. *Dryodurgades dlabolai* Wagner, 1963 (Sl. 5)

Samo jedan primerak uhvaćen u lokalitetu Crna pada, 16. IX 82. U Srbiji nađena na 8 lokaliteta raznih nadmorskih visina, od 70—1200 m (Deliblatska peščara, Kopaonik). Iz Makedonije je takođe poznata sa 8 lokaliteta, pored ostalih, sa Šar-planine, Oteševa i Mavrova (Janković, neobjavljeni podaci). U Hrvatskoj zabeležena na 3 lokaliteta (Novak & Wagner, Janković). Živi na tvrdim lišćarskim vrstama drveća, zatim na čempresu (*Cupressus sempervirens*), *Juniperus nana* i drugom šumskom podrastu.

Južnoevropski element.

Sl. 5. *Dryodurgades dlabolai* Wagner ♀

Idiocerinae Baker, 1915

62. *Rhytidodus decimusquartus* (Schrank, 1776)

Pojedinačni primerci hvatani u Žabljaku, kanjonu Tare, Maloj Crnoj Gori. Od VI—IX meseca, na *Populus nigra*, *Alnus glutinosa*, *Quercus* sp. i *Picea excelsa*. U Srbiji veoma raširena a do sada je utvrđena u oko 20 lokaliteta. U Makedoniji zabeležena na 9 a u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini samo na po jednom lokalitetu. Ženke prezimljavaju kao imago.

Holarktički element.

63. *Populicerus confusus* Flor, 1861

Hvatana pojedinačno na lokalitetu Mala Crna Gora i u kanjonu Tare. Od VII—IX, na *Populus tremulae* i *Salix caprea*. U Srbiji je utvrđena na 8 lokaliteta, a u Makedoniji na 3. Živi na mekim lišćarima. Nova vrsta za faunu Crne Gore.

Evrosibirski element.

64. *Populicerus fulgidus* (Fabricius, 1775)

Svega 2 primerka uhvaćena u M. Crnoj Gori, jula 1980, na *Salix caprea* i *Populus tremulae*, zajedno sa prethodnom vrstom. Poznata je

i u Srbiji sa 6 lokaliteta, među kojima i sa Kopaonika (1 260 m), Goča i Rtnja. U Hrvatskoj je zabeležena na 4 lokaliteta (H o r v a t h, 1903).
Evrosibirski element.

65. *Populicerus populi* (Linnaeus, 1761)

Nalažena u lokalitetima: kanjon Tare, Mala Crna Gora i kanjon Sušice, na mekim lišćarima: *Salix* sp., *Salix caprea*, *Betula verrucosa*, *Populus nigra* i *P. tremulae*, zajedno sa *P. confusus* i *P. fulgidus*. Od VII—IX 1980—82. Vrsta je do sada nađena i u Srbiji na 18 lokaliteta a zatim u Makedoniji (5 lok.).

Evroazijski element.

66. *Idiocerus stigmatalis* Lewis, 1834

Uhvaćen samo jedan primerak u kanjonu Tare, avgusta 1981, na *Alnus glutinosa*. Vrsta je utvrđena još u okolini Kolašina (Crkveni lugovi), na *Salix* sp. Nađena je u Srbiji na 20 lokaliteta; Makedoniji na 4 (Šar-planina, Mavrovo, Kožuf i Ohrid) i najzad u Hrvatskoj (N o v a k & W a g n e r).

Živi na mekim lišćarskim vrstama drveća: *Populus nigra*, *P. alba*, *P. tremulae*, *Betula verrucosa*, *Salix* sp., *Salix caprea* i *Alnus glutinosa*. Arborikolna vrsta.

Evropski element, susreće se i u sev. Africi.

67. *Idiocerus vicinus* Melichar, 1898

Nađena na 3 lokaliteta, i to: Crna Poda, 16. IX 82, u kanjonu Tare, 25. VII 81. i Mojkovcu, 31. VII 81. Iz Srbije je poznata sa 14 lokaliteta (pored ostalih, sa Kopaonika, 1 200 m i Šar-planine, 1 540 m). U Makedoniji zabeležena na 10 lokaliteta; iz Hrvatske na svega 2, a iz Bosne i Hercegovine samo u Glamoču, na 1 000 m (J a n k o v i ć, neobjavljeni podaci). Živi na raznim mekim lišćarima.

Evrosibirski element.

68. *Viridicerus ustulatus* (Mulsant & Rey, 1855)

Hvatana pojedinačno u kanjonu Tare a zatim u Maloj Crnoj Gori, na *Populus alba* i *Salix* sp., u avgustu i septembru 1981. i 1982. god.

U Srbiji češća i brojnija. Nađena na 20 lokaliteta, od 70 — 1 260 m nm. (Deliblatska peščara, Kopaonik). Nalažena i na teritoriji Makedonije (5 lok.), kao i u Hrvatskoj (H o r v a t h, 1903). Živi na *Salix*, *Populus*, *Betula verrucosa*, *Pinus nigra* i *Tamaryx* sp.

Evromagrebinski element.

69. *Acericerus vittifrons* Kirschbaum, 1869

Svega jedan primerak uhvaćen u Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, na *Acer* sp. Iz Srbije poznata sa 14 lokaliteta; iz Hrvatske sa 9 (N o v a k & W a g n e r, J a n k o v i ć) i Makedonije sa 11. Živi na tvrdim i mekim lišćarima: *Ulmus*, *Carpinus*, *Sorbus* i *Alnus*.

Evropski element.

70. *Batraco morphus irroratus* Lewis, 1834

Vrsta zabeležena na sledećim lokalitetima: Pitomine, Mušovo brdo, Kovačka dolina, Poljana, Razvršje i Krčevina. Svuda nalažena pojedinačno a na Razvršju u nešto većoj brojnosti. Hvatana u VII i VIII mesecu.

U Srbiji zabeležena na 15 lokaliteta u visinskom rasponu od 70 — 1 750 m (Deliblatska peščara — Kopaonik). U Makedoniji nađena u 5 lokaliteta. Na livadskoj i pašnjačkoj travnoj asocijaciji. Prema Wagner-u živi na *Helianthemum vulgare*. To je vrsta toplih, stepskih lokaliteta.

Evroturanski element.

71. *Iassus lanio* (Linnaeus, 1761)

U manjem broju hvatana na lokalitetima Crna Poda i Donja Dobrilovina, od juna do septembra 1980. i 81, na *Quercus* i *Ulmus* sp. U Srbiji nalažena na 15 lokaliteta; u Hrvatskoj na 10, Makedoniji 8 a u Bosni i Hercegovini samo na lokalitetu Domanović (Čapljina).

Vrsta je sklona prenamnožavanju. Stanovnik je hrastovih sastojina. Živi na *Quercus*, *Ulmus*, kao i šumskom podrastu. Šumostepska vrsta. Evropski element.

72. *Iassus scutellaris* (Fiber, 1868)

Hvatana pojedinačno, zajedno sa prethodnom vrstom. Za razliku od *I. lanio*, ova vrsta se prvenstveno nalazi na *Ulmus*, a zatim na *Quercus*. Sklona je prenamnožavanju kao i *I. lanio*. U Srbiji je zabeležena na oko 20 lokaliteta, Hrvatskoj na 11 i Makedoniji na 9.

Evropski element.

Penthiminae Kirschbaum, 186873. *Penthimia nigra* (Goeze, 1778)

Samo jedan primerak uhvaćen 3. VIII 58, u Salini, na *Sambucus ebulus*. U Srbiji je utvrđena na 16 lokaliteta raznih nadmorskih visina, od 70 m (Deliblatska peščara) do 1 200 m (Kopaonik). U Hrvatskoj je navodi Novak & Wagner iz okoline Splita, Supetra i Lokruma, a Horvath (1903) sa Rijeke; u Bosni i Hercegovini je nađena na svega 2 lokaliteta, a u Makedoniji jedino na Novom Dorjanu. Na svim navedenim lokalitetima nalažena pojedinačno od IV—VIII. Živi na raznom šibljju a u prvom redu na vrstama roda *Quercus*, zatim na *Populus tremulae* i *Corylus avellana*. Štetočina je i vinove loze a nalažena je i na *Evonymus* i *Rosa* sp.

Rasprostranjenje: Srednja i Južna Evropa, Tunis, Sirija, Kavkaz, Japan.

Dorycephalinae Omarn, 194374. *Eupelix cuspidata* (Fabricius, 1775)

Nalažena na više lokaliteta: Mala Crna Gora, Dolina ispod Štuoca, Tavani, Pitomine, Kovačka dolina, Mušino brdo, Poljana, Razvršje, Ja-

vorovača, Crno jezero i dr. Na većini lokaliteta hvatana u većem broju. Vrsta nalažena od VI—X, na travnoj vegetaciji pašnjaka i livada. U 1980—82. dominirala je po broju u odnosu na ostale vrste cikada.

U Srbiji utvrđena na preko 20 lokaliteta, a nađena je i na Kopao-niku (Oštre stene, 1 750 m); u Hrvatskoj je zabeležena na 10 lokaliteta, Bosni i Hercegovini u Popovom polju i okolini Sarajeva a u Makedoniji na 4 lokaliteta. Naseljava stepska i polustepska staništa. Prezimlja-va kao imago. Ima 3 generacije godišnje.

Rasprostranjenje: Evromediteranski element.

Aphrodinae Haupt, 1927

75. **Planaphrodes bifasciatus** (Linnaeus, 1758)

Svega 5 primeraka nađeno u Maloj Crnoj Gori, 26. VIII 80, Čurovcu, Ražvršju i Žabljaku. Pored Durmitora, u lokalitetima: Korita, Žljeb (C s i k i), zatim Danilovgradu, Šljivovici i Sušcu (J a n k o v i ć, neobjavljeni podaci). Iz Srbije je poznata sa 10 lokaliteta; Bosne i Hercegovine sa 6, a u Makedoniji nađena samo u Kavadarcima (Ovčja reka). Visokoplaninska vrsta. U Francuskoj utvrđena na Pirinejima (R i b a u t, 1952).

Rasprostranjenje: Evropa, Sibir, Kavkaz, Turkestan. Evroazijski element.

76. **Planaphrodes dispar** Zetterstedt, 1828

(= *Aphrodes albifrons*/Linnaeus, 1758)

Svega 3 primerka uhvaćena u Javorovači 20. VII 81 (2 prim.) i Borju, 24. VII 81 (1 prim.). Sem na Durmitoru, zabeležena je i na Bjelasici (coll. Hensch).

U Srbiji nađena na 8 lokaliteta (Midžor, Stara pl., Rtanj i dr.). Iz Hrvatske poznata takođe sa 8 lokaliteta, a iz Bosne i Hercegovine, kao i Makedonije, samo sa 2, odnosno jednog lokaliteta. Graminikolna vrsta.

Holarktički element.

77. **Aphrodes bicinctus** (Schrank, 1776)

Nalažena u više lokaliteta (♂♂♀♀). U nešto većem broju hvatana u Maloj Crnoj Gori i u okolini Mojkovca. Na lokalitetima Borju, Ciprovači, Razvršju i Javorovači nalaženi pojedinačni primerci. Vrsta široko rasprostranjena kod nas. Živi kao larva i imago preko cele vegetacione periode (maj — oktobar). Ima jednogodišnju generaciju. Zabeležena je u svim našim republikama. Iz Srbije je poznata sa preko 80 lokaliteta raznih nadmorskih visina i različitog fitocenološkog sastava. Mestimično je brojna na livadama i pašnjacima, kao i poljima pod kulturnim biljem (detelina, lucerka, strna žita i kukuruz). U Hrvatskoj zabeležena na 13, u Bosni i Hercegovini na 6, u Makedoniji na 14 i u Sloveniji na 2 lokaliteta. Ima široku ekološku valencu. Polifagna vrsta.

Palearktički element.

78. *Aphrodes nigritus* (Kirschbaum, 1868)

Vrsta hvatana u Žabljaku (Mušino brdo), 20. i 24. VII 81, na travnoj vegetaciji. Njeno prisustvo zabeleženo i u Srbiji (Kopaonik, Oštre stene, neobjavljeni podatak), a zatim i u Bosni (Glamoč, 1 100 m; Janković, neobjavljen podatak). Nova za Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Crnu Goru.

Sl. 6. *Aphrodes histrionicus*
(Fabricius) ♀

79. *Aphrodes histrionicus* (Fabricius, 1794) (Sl. 6)

Svega jedan primerak (♂) uhvaćen 30. VI 58, u Salini. Živi na travnoj vegetaciji.

Zabeležena na više mesta u Srbiji (♂♀) od VII—IX. U Hrvatskoj nađena na 9 lokaliteta (Novak & Wagner, Horvath, 1903), a u Makedoniji samo na 3.

Mezofilna i prilično retka vrsta. Po Metcalf-u (1967) u Evropi je nađena na svega 63 mesta.

Rasprostranjenje: Evropa, Kipar, Kavkaz, Transkavkaz. Evropski element.

80. *Aphrodes ochromelas* (Gmelin, 1770)

Ova vrsta je iz do sada sakupljenog materijala u Jugoslaviji revizijom genitalne armature izdvojena od populacije vrste *A. bicinctus* Schrk. (J. Dlabola & Janković).

Vrsta je nalažena na sledećim lokalitetima: Razvršje, Dolina ispod Malog Štuoca, Poljana, Golo brdo i Mala Crna Gora, na nadmorskoj visini od 1 100—1 600 m. Materijal je sakupljan od 18—27. VII 80, a zatim 21. VII 81. i 6. IX 82. Najveća brojnost zabeležena 1980. god. u Maloj Crnoj Gori. Na ostalim lokalitetima nalaženi pojedinačni primerci.

U Srbiji hvatana na Deliblatskoj peščari, Krupnju, Vučju, Zlataru i Kopaoniku. U Makedoniji nađena samo na Šar-planini (Popova šapka, 2 670 m) i Bogdancima (Kara-Dere). Vrsta živi, po svoj prilici, u Evropi samo u brdsko-planinskom području. U Francuskoj je utvrđena na Vozizima. Ima široku ekološku valenciju. Živi na travnoj vegetaciji.

Rasprostranjenje: Palearktiki.

81. *Aphrodes serratulae* (Fabricius, 1775)

Uhvaćen svega jedan primerak u okolini Mojkovca, 28. VIII 80, na travnoj vegetaciji. Nađena takođe u Danilovgradu i Kolašinu. Ova vrsta je inače retka i u ostalim delovima naše zemlje. Tako je nalažena i u Srbiji na svega 4 lokaliteta. Živi na brežuljkastim travnim staništima.

Evrosibirski element.

82. *Aphrodes tricinctus* Curtis, 1836

Svega 2 primerka uhvaćena u lokalitetu Golo brdo, 9. VIII 80, na travnoj vegetaciji. U Srbiji nalažena pojedinačno. Tako je na Kopaoniku zabeležena na livadskim i pašnjačkim asocijacijama na visinama od 1 500 m (Treska) do 2 017 m (Pančićev vrh), zatim na Tari i Rajcu.

Živi na suvljim pašnjacima i u žbunovima *Juniperus* sp. i *Vaccinium* sp. Stanovnik je brdsko-planinskog područja.

Rasprostranjenje: Srednja i Zapadna Evropa, Severna Afrika. Evropski element.

83. *Aphrodes trifasciatus* (Fourcroy, 1785)

Nađena 4 primerka (1 ♂, 3 ♀) u Razvršju, 22. VIII 81. i Mušinom brdu, 21. VIII 80, a zatim u Kovačkoj dolini istog dana.

Veoma retka vrsta u nas. Živi na prisojnim travnim asocijacijama. Nalaz vrste na Durmitoru predstavlja potvrdu literaturnih podataka o njenom prisustvu u Jugoslaviji.

Evropski element.

Cicadellinae, Latreille, 1825

Tribus: Evacanthini Crumb, 1911

84. *Evacanthus acuminatus* (Fabricius, 1794)

Pojedinačno hvatana u Razvršju, 27. VIII 80, zatim na Poljani, 20. VIII 80, i Mojkovcu, 31. VII 81. U Crnoj Gori nađena i na Biogradskom jezeru i Jokovači. U Srbiji utvrđena na 15 lokaliteta, pored ostalih, i na Kopaoniku na 1 650 m, na tresavi u zoni smrčevih šuma, zatim na Prokletijama (Junik, 700 m) i na Šar-planini (Koriša, 1 400 m) na *Urtica dioica*. Prema literaturnim podacima zabeležena je u Hrvatskoj (Horvath) Sloveniji (Horvath, Tanasijević) i Bosni i Hercegovini (coll. Hensch-a).

Živi na hladnim i vlažnim mestima na raznim biljkama u šumskim asocijacijama. Javlja se od VII—X meseca.

Holarктиčki element.

85. *Evacanthus interruptus* (Linnaeus, 1758)

Hvatana u većem broju na više lokaliteta. Najbrojnija je bila na Poljani ispod Malog Štuoca 20. VIII 80, zatim u Razvršju, 27. VIII 80, a u Mušinom brdu, Pitominama, Tavanima, Sokinoj dolini i Lokvicama nalažena je pojedinačno.

Živi na zeljastoj flori u smrčevim šumama (Tavani) kao i na livadama i pašnjacima: *Verbascum*, *Senecio*, *Urtica* i dr. Iz Srbije je poznata sa preko 30 lokaliteta raznih nadmorskih visina, sve do 2 017 m (Kopaonik, Pančićev vrh). Zabeležena je i u Hrvatskoj (Kovačević, Janković), Bosni i Hercegovini (Novak & Wagner, Janković) i Makedoniji (Mavrovo, Šar-planina i Kožuf), neobjavljeni podaci.

Rasprostranjenje: Holarktik.

Tribus: Cicadellini Latreille, 1825

86. *Cicadella viridis* (Linnaeus, 1758)

Na Durmitoru je hvatana na svim vlažnim mestima, naročito na obalama jezera, reka i potoka (Crno, Zminje i Sušičko jezero, kanjon Tare, Mlinski potok, Otoka i dr). Nalažena od V—X meseca. U Srbiji je zabeležena na preko 50 lokaliteta a masovno prisustvo je zapaženo do 500 m. Najveća je visina na kojoj je nađena 1 750 m na Kopaoniku. Zabeležena je u svim republikama Jugoslavije.

Vrsta je poznata kao štetočina mnogih kulturnih biljaka: lucerke, pšenice, ječma, ovsu, pirinča i kukuruza. ZACHVATKIN (1949) je navodi kao štetočinu raznih žita i stočne hrane. Ima 3 generacije godišnje. Prezimljava kao imago.

Rasprostranjenje: Holarktik.

Typhlocybinae Kirschbaum, 1867

Tribus: Alebrini, McAtce, 1926

87. *Alebra albostriella* (Fallen, 1826)

Zabeležena u okolini Mojkovca i Crnih poda. Pored toga, u Crnoj Gori nađena je još na lokalitetima Sušac i Bakovica. Utvrđena je i u drugim republikama. Tako je u Srbiji zabeležena na preko 80 lokaliteta. Na mestima do 1 000 m brojna je a iznad ove visine česta, dok su iznad 1 500 m nalaženi pojedinačni primerci. Najčešće je hvatana na *Quercus*, *Acer* i drugim tvrdim lišćarskim vrstama, kao i na mekim lišćarima: *Alnus*, *Betula* i *Salix* sp. i, najzad, na voćkama (*Prunus domestica*, *Pr. avium*, *Pr. cerasus*). Nađena je i u Hrvatskoj (Horvath, 1903), u Makedoniji na 10 lokaliteta a u Bosni i Hercegovini za sada je poznata sa Čemerna (Sutjeska). Široko rasprostranjena vrsta. Arboreskorna vrsta.

Rasprostranjenje: Holarktički region.

88. *Alebra wahlbergi* (Boheman, 1845)

Samo jedan primerak uhvaćen u okolini Mojkovca, 31. VII 81, na *Prunus domestica*. Iz Srbije je poznata sa 17 lokaliteta raznih nadmor-

skih visina od 70 — 1 200 m (Deliblatska peščara, Kopaonik). Još je nađena u Hrvatskoj (Gradac) i Makedoniji (Kožuf, Šar-planina, Mavrovo i dr., Janković, neobjavljeni podaci). Živi na *Ulmus*, *Acer*, *Tilia*, *Alnus*, *Crataegus*, a češća je na raznim voćkama (vrstama roda *Prunus*). Nova vrsta u fauni Crne Gore, Makedonije i Hrvatske.

Holarктиčki element.

Tribus: *Dicraneurini* McAtee, 1926

89. *Erythria (Erythria) aureola* Fallen, 1806

Hvatana pojedinačno na više lokaliteta. Prvi primerci nađeni jula 1958. na Bobotovu kuku (2 523 m). Dalji nalazi potiču iz perioda 1980—82. Zabeležena na Pitominama, u Kovačkoj dolini, Sokinoj dolini, Vučjoj jami, Ražvršju, Borju i Dobrom dolu, Ledena pećina. Nalaženi ♂♂♀♀ od VI—X., na *Thymus* sp. i drugoj pašnjačkoj vegetaciji. Još je poznata iz Crnogorskog primorja (Očiba, Šljivovica, Sušac i Mušovića rijeka). U Srbiji je zabeležena na 11 lokaliteta, među ostalima i na Kopaoniku (Pančičev vrh, 2 017 m), zatim na Tari, Zlatiboru, Suvoboru, Jastrepcu i Prokletijama. U Hrvatskoj nađena na 4 lokaliteta (Horvath, Kovačević) a u Bosni na Bjelašnici (1 130 m). Živi na travnoj vegetaciji subalpskog i alpskog pojasa. Na *Thymus* sp., *Calluna vulgaris* i dr.

Evropski element.

90. *Erythria jankovici*, Dlabola 1977

Vrstu je opisao Dlabola iz materijala sa Kopaonika (leg. Janković). Vrsta je utvrđena i na Durmitoru, 23. IX 82. Hvatana na Dobrom dolu na 1 900 m. Uhvaćeno 32 ♂♂♀♀ (leg. Lj. Mihajlović), na pašnjačkoj travnoj vegetaciji pored žbunova *Juniperus nana*. Vrsta je do sada zabeležena još na Prokletijama i Šar-planini, na visini od 1 500 — 1 900 m. Hvatana od VII—X meseca.

Rasprostranjenje: Endemit Jugoslavije.

91. *Erythria (Erythria) montandoni* (Puton, 1880)

Svega jedan primerak (♀), uhvaćen u Maloj Crnoj Gori (Ograde, kolibe, 1 600 m), 6. IX 82. Prvi nalaz ove vrste za faunu Crne Gore i Jugoslavije. Hvatana na pašnjačkoj travnoj vegetaciji. Graminikolna i visokoplaninska vrsta. Živi uglavnom na visokoplaninskim livadama i pašnjacima sa krečnjačkom podlogom.

Rasprostranjenje: Čehoslovačka, sev. Italija, juž. Poljska, SSSR (Ukrajina), Jugoslavija.

92. *Erythria (Erythria) seclusa* Horvath, 1903

U istraživanom periodu utvrđena svega 3 primerka. Nađena u Sokinoj dolini (2 000 m), 19. VIII 80, na pašnjaku. Iz Srbije poznata sa 5 lokaliteta, među kojima i sa Kopaonika, kao i sa Prokletija. Iz Hrvat-

ske pominje je Horvath, a zatim Novak & Wagner. U Makedoniji nađena u Pesočanima (Kičevo), na *Thymus* sp.

Rasprostranjenje: Dalmacija, Bugarska, Kipar, Istočnomediterranski element.

93. **Emelyanoviana mollicula** (Boheman, 1845)

Pojedinačni primerci hvatani na Mušinom brdu, 21. VIII 80, Borju, 17. IX 82, i Lokvicama, 17. VIII 82, na pašnjačkoj travnoj vegetaciji. U Srbiji je zabeležena na 30 lokaliteta od VI—X meseca. U vertikalnom smeru ide do 1 600 m. (Kopaonik, Ječmište). U ostalim republikama nalažena je isto tako pojedinačno. U Hrvatskoj je zabeležena na 2 lokaliteta, u Makedoniji tako isto a u Bosni na Glamoču i okolini Sarajeva (Janković, neobjavljeni podaci).

Živi na travnim asocijacijama različite vlažnosti i različitih nadmorskih visina. Masovno hvatana 1965. god. na *Cirsium arvense* (okolina Kragujevca). Nalažena još i na *Medicago sativa*, *Solanum tuberosum*, *Urtica dioica*, zatim, *Rosa* sp., *Corylus avellanae*, *Prunus spinosa* i *Pr. domestica*.

Rasprostranjenje: Evropa, Kavkaz, Transkavkaz, Tunis, SSSR.

94. **Forcipata citrinella** Zetterstedt, 1822

Hvatana na nekoliko lokaliteta Durmitora. U Dobrom dolu nađena 4 primerka, 20. VII 81, na Žabljaku (Mušino brdo), 20. VII 81, 4 prim., u Pitominama, Sedlu i Čurovcu, 17, 23. i 26. VII 81 — 4 ♀♀. Hvatana na pašnjačkoj vegetaciji.

Njeno prisustvo zabeleženo i u Srbiji (Horvath, 1903, Janković, 1975), u Makedoniji (Janković, neobjavljeni podaci) i Sloveniji (Melichar, 1896).

Evropski element.

95. **Forcipata** sp. (♀) (forcipata 2 Flor, 1861)

Svega 3 ♀♀ uhvaćene u Dobrom dolu, 15. IX 82. i Borju, 24. VII 81. a zatim u Lokvicama, 17. VIII 81, na pašnjaku. Živi na vlažnim staništima.

Evropski element.

96. **Dicraneura variata** Hardy, 1850

Svega 2 primerka uhvaćena u Dobrom dolu (1 700 m), 15. IX 82. i Lokvicama (1 840), 17. IX 82. Iz Srbije poznata sa Fruške gore i iz okoline Nove Varoši (Brežje).

Živi na šumskom podrastu a pre svega u borovim sastojinama. Prezimljava kao imago.

Evropski element.

97. **Notus flavipennis** (Zetterstedt, 1828)

Više primeraka uhvaćeno na obali Zminjeg jezera (1 495 m), 17. VIII 80, na *Eryophorum vaginatum* L. U Srbiji je nađena samo u Rud-

nici (podnožje Kopaonika), zatim u Raški i na Pančićeovom vrhu (Kopaonik). Živi na močvarnim staništima a zatim pored kanala i reka na već pomenutoj biljci. Nađena je i u Makedoniji (Ohrid, Bitolj) a u Bosni u Bosanskom Brodu.

Živi i na *Equisetum limosum* i na vrstama roda *Carex* i *Juncus*. Evrosibirski element.

Tribus: *Empoascini* Distant, 1908

98. *Kybos smaragdulus* (Fallen, 1806)

Svega 4 ♂♂♀♀ uhvaćena u Mojkovcu (550 m), 28. VIII 80, u Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, i Borju, 12. IX 82, na *Salix alba* i *Populus tremulae*. U ostalim krajevima Jugoslavije nalažena je retko. U Srbiji nađena u selu Mokroj Gori (570 m), na *Alnus glutinosa*. Prema Horvath-u (1903) u Srbiji nađena još na 5 lokaliteta. U Makedoniji samo na Kožufu (Janković, neobjavljeni podaci), utvrđena na *Salix caprea*.

Evropski element.

99. *Empoasca decipiens* Paoli, 1930

Vrsta nađena u kanjonu Tare, 4. IX 82, 3 prim.; kanjonu Sušice, 6. IX 82, 1 prim. Na travnoj vegetaciji vlažnih staništa.

Iz Srbije poznata sa 12 lokaliteta (Janković, 1975, kao i neobjavljeni podaci), iz Hrvatske sa 4 (Novak & Wagner, 1962), Makedonije (Janković, neobjavljeni podaci) i Bosne (coll. Hensch).

Evrosibirsko-mediteranski element.

100. *Empoasca solani* (Curtis, 1864)

Pojedinačni primerci hvatani u Žabljaku, 14. IX 82, (2 prim.) i pored Crnog jezera, 18. IX 82, (1 prim.). Iz Srbije poznata sa preko 50 lokaliteta različitih nadmorskih visina od Obedske bare (80 m) do Kopaonika (1700 m). Nalažena je i u drugim republikama (Hrvatska, Makedonija, Bosna i Hercegovina).

Živi na livadama, pašnjacima i obrađenom zemljištu. Hvatana na *Cirsium arvense*, *Solanum* i *Beta* sp. Česta je na *Trifolium* i strnim žitima. Ima široko rasprostranjenje.

Evromagrepski element.

Tribus: *Typhlocybini* Kirschbaum, 1868

101. *Fagocyba cruenta* (Herrich-Schäffer, 1838)

Veoma brojna vrsta na nekim lokalitetima Durmitora. Tako je nalažena u Vučjoj jami (1500 m), 16. VIII 80, u većem broju; Kovačkoj dolini (1450 m), 21. VIII 80, Razvršju (1480 m), 19. VIII 80, i Sokinoj dolini (1850 m), 19. VIII 80, takođe u većem broju. Hvatana na *Fagus* sp. i *Acer campestre*. Nalažena je još na teritoriji Crne Gore i na Biogradskoj gori, Šljivovici, Kolašinu i Ganovači (Janković, neobjavljeni podaci).

Veoma raširena vrsta i u drugim krajevima Jugoslavije. U Srbiji je zabeležena na 16 lokaliteta, među kojima i na Kopaoniku (na 1 100—1 600 m), Prokletijama (1 100), Jastrepcu (840 m) i dr. Iz Makedonije je poznata sa 7 lokaliteta (Šar-planina, Kožuf, Mavrovo i dr.) a u Bosni i Hercegovini samo u Glamoču. Hvatana na *Corylus colurna*. U Francuskoj živi na *Fagus* sp. i *Ulmus*. (Ribaut, 1936).

Evropski element.

102. *Fagocyba cruenta* f. *douglasi* Edwards, 1878

Pojedinačni primerci hvatani na Poljani ispod Malog Štuoca, 20. VII 80, na *Corylus* sp. Živi zajedno sa populacijom prethodne vrste. U Srbiji je hvatana od VII—X meseca, na različitim nadmorskim visinama, sve do 1 750 m. (Kopaonik, Srebrnac). U nižim predelima stanovnik je voćaka i mekih lišćara a u višim regionima hvatana na *Quercus* i *Fagus*. Nalažena je još na *Carpinus* sp. i *Castanea vesca*.

Evropski element.

103. *Ossiannilssonola calosa* (Thén, 1866)

Samo jedan primerak (♂) uhvaćen u okolini Mojkovca, 28. VII 80, na *Mentha*. U Srbiji nađena na Kopaoniku (Srebrnac, 1 750 m), na vlažnoj livadi. U Hrvatskoj i Sloveniji poznata je iz literature (Horvath, 1918). U Čehoslovačkoj dosta brojna. Tamo živi na *Acer pseudoplatanum* (Dlabola, 1954). U Francuskoj hvatana na *Alnus* sp.

Evrosibirski element.

104. *Edwardsiana nicolovae* Dlabola, 1967

Nađena na Pitominama i Mušinom brdu, od VII—IX 1980—82, na *Rosa pendulina* i *R. rubiginosa*. Nalažena u većem broju, naročito na Pitominama. Iz Srbije je poznata samo sa 3 lokaliteta: Rudnice, Gornje grlice (Brezovica) i Bistražina (Đakovica) (neobjavljeni podaci). Veoma retka vrsta u fauni cikada Jugoslavije. Prezimljava kao imago. Nova vrsta za Srbiju, Crnu Goru i Jugoslaviju.

Rasprostranjenje: Bugarska, Čehoslovačka, Jugoslavija.

105. *Edwardsiana* sp. ♀

Svega 2 primerka uhvaćena u kanjonu Tare, 13. IX 82, i Lokvicama, 17. VII 82, na *Salix* sp. i *Corylus* sp.

106. *Linnavuoriana sexmaculata* (Hardy, 1850)

Hvatana pojedinačno na Pitominama, 4. VIII 82, u Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, i kanjonu Tare (Budečevica) 13. IX 82, na žbunastoj vegetaciji (*Ulmus* i *Salix* sp.).

Iz Srbije je poznata sa 15 lokaliteta, među kojima i sa Kopaonika (Srebrnac, 1 750 m). U Makedoniji nađena na 5 lokaliteta (Kožuf, Šar-planina, Ohrid, Kičevo i Demir-Kapija). U Hrvatskoj se pominje iz Dalmacije.

Najčešće je stanovnik *Salix* sp. Nalažena još i na *Medicago sativa* i *Pinus nigra*. U Čehoslovačkoj je brojna a živi na *Salix caprea* i drugim vrbama (Dlačbala, 1954).

Evroazijski element.

107. *Ribautiana* sp. ♀

Samo jedan primerak uhvaćen u Maloj Crnoj Gori, na *Populus tremulae*.

108. *Typhlocyba quercus* (Fabricius, 1777)

Utvrđena u većem broju u Razvršju, 19. VIII 80. U Srbiji nađena na 15 lokaliteta. Hvatana na lokalitetima od 130—1 200 m nm. (Surčin, Kopaonik). Na *Quercus* sp., *Prunus avium* i *Urtica dioica*. U Makedoniji zabeležena u Mavrovu.

U Francuskoj hvatana na *Quercus*, *Prunus* sp., *Betula verrucosa* i *Salix* sp. (Ribaut, 1936). U Čehoslovačkoj poznata kao stanovnik *Quercus* sp., voćaka a naročito *Prunus* vrsta. U Švajcarskoj utvrđena na *Malus*, *Prunus avium* i *Rhamnus frangula* (Günthart, H., 1971).

Evropski element.

109. *Eupteryx atropunctata* (Goeze, 1778)

Utvrđena na nekoliko mesta za vreme od 1980—82. Masovno hvatana u Kovačkoj dolini, 6. IX 82, a u manjem broju na Mušinom brdu i Razvršju, od 16. VII—25. VII 81. Zatim je hvatana u Mojkovcu,, Borju, Lokvicama i Pitominama. Živi na *Urtica dioica*.

U Srbiji poznata sa preko 80 lokaliteta različitih nadmorskih visina od 80—1 710 m. Nalažena je i u Hrvatskoj (Kovačević, Tanasijević), Makedoniji (Janković), kao i u Bosni i Hercegovini (Janković). Ponekad je abudantna na *Urtica dioica*, *Cirsium arvense*, i *Sambucus ebulus*. U Švajcarskoj nalažena na *Dahlia*, *Verbascum*, *Apium*, *Senecio*, *Mentha* i *Urtica*. U Čehoslovačkoj živi svuda na livadama i pašnjacima. Ima 2—3 generacije godišnje.

Rasprostranjenje: Evropa, Alžir, SSSR, Transkavkaz. Evromagrep-ski element.

110. *Eupteryx aurata* (Linnaeus, 1758)

Uhvaćeno više primeraka u Mojkovcu, Žabljaku i Razvršju, 27. VIII 80. i od 8—10. IX 82, na *Urtica dioica*. U Srbiji nalažena na 11 lokaliteta. Hvatana na *Urtica*, *Rubus*, *Prunus persica* i šumskom podrastu. U drugim republikama nalažena pojedinačno.

Prema Ribaut-u (1936) živi na raznim zeljastim biljkama: *Labiatae*, koprivi, čičku i dr., a prema Günthart-u (1974) na *Senecio*, *Mentha* i *Urtica*.

Evropski element.

111. *Eupteryx calcarata* Ossiannilsson, 1936

Nalažena na svega 3 lokaliteta: Mojkovcu, 31. VII 81, (1 ex.), u kanjonu Tare (Budečevica), 13. IX 81, (1 ex.) i na Crnim podima,

16. IX 82, (9 ex.), hvatana na *Urtica dioica*. Iz Srbije poznata sa 6 lokaliteta. Na nižim, toplijim lokalitetima brojnija (Dlabola, 1954). Evropski element.

112. *Eupteryx cyclops* Matsumura, 1906

Uhvaćen samo jedan primerak u Dolini ispod Malog Štuoca, 15. IX 82. Iz Srbije poznata sa Kopaonika (1 400 m) i Prokletijâ. Živi na *Urtica dioica*. U Makedoniji nalažena na Šar-planini u većem broju. Visokoplaninska vrsta.

Evrosibirski element.

113. *Eupteryx notata* Curtis, 1837

Vrsta hvatana pojedinačno na Barnom jezeru (1 470 m), 5. VII 1958, zatim Borju, 24. VII 81, i 12. IX 82, Dolini ispod Štuoca, 17. VII 81, Žabljaku, 17. VIII 81, Javorovači, 16. IX 82, i Lokvicama, 17. IX 82.

Iz Srbije je poznata sa 15 lokaliteta. Pojedinačni primerci hvatani i na 1 750 m. (Kopaonik, Srebrnac). Živi na livadskoj i pašnjačkoj vegetaciji vlažnih staništa. Prema H. Günthart-u (1974) u Švajcarskoj nađena na *Crepis aurea*.

Evropski element.

114. *Eupteryx stachydearum* (Hardy, 1850)

Nađena na 2 lokaliteta. U Mojkovcu uhvaćen jedan primerak, 28. VIII 80, zajedno sa *E. cyclops* i *E. aurata*, na *Mentha* sp. i *Urtica dioica*, a na Crnim Podima nađeno 5 primeraka, 16. IX 82. Utvrđena još i u Ganovači (Kolašin).

Iz Srbije poznata sa 16 lokaliteta, pored ostalih, i sa Kopaonika (Samokovka, 1 600 m), zatim, Jastrepca i Prokletijâ. Hvatana na *Urtica dioica*. U Hrvatskoj zabeležena u Srpskoj Moravici a u Bosni na Ilidži. U Čehoslovačkoj živi na raznim *Labiatae*, pre svega na *Stachya* (Dlabola, 1954), a u Švajcarskoj je nađena na *Lamium* (H. Günthart).

Evroturanski element.

115. *Eupteryx urticae* (Fabricius, 1803)

Hvatana u Vučjoj jami, 16. VIII 80, (1 prim.), Sokinoj dolini, 19. VIII 80, (više primeraka), zatim Tavanima, 20. VIII 80, (4 prim.), Kovačkoj dolini, 3. IX 82, (u većem broju), Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, (1 prim.) i Dolini ispod Malog Štuoca, 15. IX 82, (1 prim.); na *Urtica dioica*. U Srbiji je nalažena na preko 30 lokaliteta, od V—IX meseca. Nađena i u okolini Višegrada (Bosna) i u Makedoniji na 8 lokaliteta (Janković, neobjavljeni podaci).

Živi na *Urtica dioica*, *Cirsium arvense*, *Beta vulgaris* i *Sambucus ebulus*.

Evrosibirski element.

116. *Aguriahana germari* (Zetterstedt, 1840)

U periodu od 1981—82. hvatana u lokalitetima Dobri do, 15. IX 82, Čurovac, 26. VIII 81, Čarno jezero, 8. IX 82. a u Borju, 12. IX 82,

više primeraka. Iz Srbije je poznata sa Kopaonika i Prokletija. Bila je veoma brojna u avgustu 1981. na Kopaoniku. Hvatana na *Pinus silvestris* i *P. peuce*. Zabeležena i u Makedoniji na Kozjaku (Janković, neobjavljeni podaci). Nova vrsta u fauni Crne Gore i Makedonije. Evropski element.

117. *Zyginidia (Zyginidia) pullula* (Boheman, 1845)

Svega jedan primerak uhvaćen u lokalitetu zvanom Sedlo, 1900 m, 23. VII 81. U Srbiji veoma rasprostranjena vrsta. Na mestima brdskih i planinskih regiona (preko 500 m) njeno prisustvo je pojedinačno. Živi na livadskoj i pašnjačkoj vegetaciji a poznata je i kao ozbiljna štetočina raznih žita i kulturnih biljaka (kukuruz, šećerne repe, sunco-kreta, krompira a zatim maline i kupine). Nalažena i u Makedoniji (Osogovo, T. Veles i Skoplje, Janković, neobjavljeni podaci). Evropski element.

118. *Zygina (Hypericella) hyperici* Herrich-Schäffer, 1836

Samo jedan primerak nađen u Lokvicama (1900 m), 17. IX 82. Poznata još iz Srbije (Topola, Rajac). Veoma retka vrsta u fauni cikada kod nas. Evropski element.

119. *Arboridia erecta* (Ribaut, 1931)

Nađena na svega 2 lokaliteta. U Javorovači uhvaćen 1 ♂, 16. VIII 82, i u Crnoj Podi, 16. IX 82, (1 prim.). Do sada u Srbiji zabeležena samo na Fruškoj gori (Janković). Živi na *Corylus*, *Tilia*, *Acer* i raznom šiblju. Retka vrsta u nas. Evropski element.

Deltocephalinae Fieber, 1869

Tribus: Grypotini Evans, 1947

120. *Grypotes puncticollis* (Herrich-Schäffer, 1834)

Utvrđena na Crnom jezeru i Borju, septembra 1982. Pojedinačni primerci nađeni na *Pinus silvestris*.

Nađena i na Kopaoniku (Srbija), na *Pinus silvestris* i *P. peuce*. Prema literaturi, zabeležena je i u Hrvatskoj (Horvath, 1903.) i Sloveniji (Melichar). U Makedoniji nađena na Kozjaku (Janković, neobjavljeni podaci). Živi svuda gde se nalazi i *Pinus* vrsta.

Rasprostranjenje: Holarktički element. Susreće se i u Sev. Africi.

Tribus: Opsiini Emeljanov, 1962

121. *Neoaliturus fenestratus* Herrich-Schäffer, 1834

Nalažena pojedinačno na Pitominama, Ražvršju i Crnim Podima, od VI—X 1980—82. Iz Srbije poznata sa preko 30 lokaliteta. Na Kopaoniku hvatana u zoni od 700—1750 m (Prisojak, Srebrnac).

Graminikolna, stepska vrsta. Živi na *Xeranthemum cylindraceus* i *Cirsium arvense*. U Hrvatskoj nađena na više lokaliteta (Novak & Wagner, Tanasijević, Janković) a u Makedoniji na Kožufu, Ohridu i Bogdancima, u Sloveniji u okolini Maribora (Tanasijević). Živi i na *Trifolium* gde je zapažena kao štetočina.

Evromediteranski element.

122. *Balclutha punctata* (Fabricius, 1775)

Nađena na lokalitetu Borje, 12. IX 82, i Dobrom dolu, 15. IX 81. Uхваćena svega 3 primerka. U Srbiji nađena na 50 lokaliteta raznih nadmorskih visina. Zabeležena i u Makedoniji, Bosni i Hercegovini, kao i Hrvatskoj (Tanasijević, Janković, Kovačević). Živi na suvim livadama i pašnjacima. Široko rasprostranjena vrsta u nas. Holarktički element.

123. *Balclutha rosea* (Scott, 1876)

Svega jedan primerak uhvaćen na Crnim Podima, 19. IX 82. Zabeležena je i u Tivtu. U Srbiji nađena samo na Prokletijama (Žare, 1100 m); iz Hrvatske na 4 lokaliteta (Janković, neobjavljeni podaci) i iz Makedonije iz Valandova, Ohrida i Bogdanaca (Kara-Dere).

Kosmopolit.

124. *Balclutha saltuella* Kirschbaum, 1868

Nađena na lokalitetima zvanim Crna Poda, 16. IX 82, (2 prim.) i Pitomine, 15. IX 82, takođe 2 primerka. Iz Srbije poznata sa 10 lokaliteta, Hrvatske sa 8, Makedonije sa 3 a Bosne i Hercegovine kao i Slovenije samo sa jednog lokaliteta. Živi na stepskoj i šumostepskoj vegetaciji.

Kosmopolit.

Tribus: Macrostelini Kirkaldy, 1906

125. *Macrosteles cristatus* (Ribaut, 1927)

Svega jedan primerak uhvaćen na Zminjem* jezeru, 17. VIII 80, na *Carex* sp. U Srbiji zabeležena u Bajinoj Bašti (Višesava), Prokletijama, Gračaničkom jezeru (Priština). U Makedoniji nađena na Šarplanini.

Živi na vlažnim travnim asocijacijama bez obzira na nadmorsku visinu. Retka vrsta u Jugoslaviji.

Holarktički element.

126. *Macrosteles frontalis* Scott, 1875

Nađena u kanjonu Tare, 13. IX 82, (3 prim.). Iz Srbije poznata sa 7 lokaliteta, pretežno visokoplaninskih regiona. U Makedoniji nađena u okolini Struge i Dojrana (Tanasijević, Janković). Živi na

* Zminje — sažeto od Zmijanje.

vlažnim livadama pored reka i kanala i u močvarnim staništima. Na *Phragmites* sp. i *Equisetum palustris*. Stepska vrsta.

Evropski element.

127. *Macrosteles horvathi* (Wagner, 1935)

Nađena svega 4 primerka na obali Zminjeg jezera, 17. VIII 80. i Dolini ispod Malog Štuoca, 20. VIII 80, na *Carex godoonowi*. Živi na vlažnim staništima brdsko-planinskog regiona. Prvi nalaz za faunu Crne Gore. Do sada je iz naše zemlje bila poznata samo iz literature (Nast, Dlabola).

Holarktički element.

128. *Macrosteles laevis* (Ribaut, 1927)

Hvatana na Mušinom brdu, 21. VIII 80, u Kovačkoj dolini, 20. VIII 80, Zminjem jezeru, 17. VIII 80, Dolini ispod Malog Štuoca, 15. IX 82, i Čurovcu, 26. VII 81. Na *Gramineae* i *Mentha*.

U Srbiji zabeležena na oko 100 lokaliteta. Stanovnik je livadskih i pašnjačkih travnih asocijacija bez obzira na nadmorsku visinu i stepen vlažnosti staništa. Nalažena sve do 2 017 m (Kopaonik). Utvrđena i na Šar-planini i Prokletijama. Poznata je i u ostalim republikama.

Polifagna vrsta a štetočina je skoro svih žita. Ima 2 generacije godišnje. Prezimljava u stadiju jajeta.

Evropski element.

129. *Macrosteles sexnotatus* (Fallen, 1806)

Svega 2 primerka uhvaćena pored Barnog jezera (1 470 m), 20. i 29. VI 1958. U Srbiji zabeležena na 15 lokaliteta od VII—X meseca. Živi na vlažnim* livadama i pašnjacima. Pojedinačni primerci susreću se u Makedoniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovni. U Pirinejima i Alpima nalažena i do 2 000 m (Ribaut, 1952). Graminikolna vrsta.

Holarktiki.

Tribus: Deltocephalini Fieber, 1869

130. *Deltocephalus pulicaris* (Fallen, 1806)

Prvi primerci nađeni na Barnom jezeru, 29. VI 58, u većem broju, zatim u Selini, 17. VIII 58, pojedinačni primerci. U periodu od 1980—82. zabeležena u većem broju od VI—X meseca na više lokaliteta: Pitomine, Mušino brdo, Kovačka dolina, Razvršje, Javorovača, Dobri do, Sokina dolina, Lokvice, Borje, Bobotov kuk i dr.

Iz Srbije poznata se preko 80 lokaliteta raznih nadmorskih visina i staništa različitog stepena vlažnosti. U Hrvatskoj zabeležena na 4 lokaliteta (Kovačević, Janković) a u Makedoniji na 6 (Tanasijević, Janković).

Veoma raširena i često abundantna vrsta. Živi na pašnjačkim i livadskim travnim asocijacijama. Nalažena i na *Trifolium pratense*.

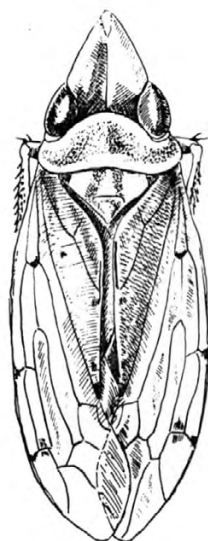
Evrosibirski element.

Tribus: Scaphytopiini Oman, 1943

131 *Japananus hyalinus* (Osborn, 1900) (Sl. 7)

Svega jedan primerak, uhvaćen u Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, na *Acer* sp. Nađena je još samo u Srbiji na 10 lokaliteta. Na Kopaoniku je hvatana do 1 600 m (Jankova bara). Masovna pojava ove vrste je zabeležena u Vrnjačkoj Banji, jula 1978, na *Acer campestre*. Živi na vrstama rodova *Acer* i *Carpinus*.

Južnoevropski element.

Sl. 7. *Japananus hyalinus* (Osborn)

Tribus: Doraturini Ribaut, 1952

132. *Doratura exilis* Horvath, 1903

Nalažena pojedinačno u Borju i Čiprovači (Žabljak), 21. VII 81. i 12. IX 82, po 1 prim., Dolini-Tavani, 17. VIII 81, kao i Dolini ispod M. Štuoca, 17. VII 81, po 1 primerak. U Crnoj Gori poznata je još iz okoline Igala, Bara i Titograda (Janković, neobjav. podaci).

Holarktički element.

133. *Doratura homophyla* (Flor, 1826)

Dosta brojna na Durmitoru. Hvatana na Žabljaku (Pitomine, Kovačka dolina, Razvršje, Poljana, Čurovac i Borje). Od VI—X meseca, na pašnjačkoj i livadskoj vegetaciji.

U Srbiji do sada zabeležena na preko 20 lokaliteta. Iz Makedonije poznata samo iz Ohrida (Tanasijević). Živi na vlažnim livadama, zatim na pašnjačkoj vegetaciji toplijih staništa i na stepskim staništima.

Evrosibirski element.

134. *Doratura stylata* (Boheman, 1847)

Hvatana na lokalitetima: Žabljak, Zminje jezero, Mušino brdo, Kovačka dolina, Tavani, Poljana, Borje, Razvršje, Krčevine (bukova šuma), Javorovača, Lokvice, Čurovac i Dobri do. Od VI—X. Na svim pomenutim mestima brojna. Na livadskoj i pašnjačkoj vegetaciji.

U Srbiji zabeležena na preko 20 lokaliteta a u ostalim republikama na 1—4 lokaliteta. Živi na travnim asocijacijama, naročito na peskovitim terenima, šumskim proplancima i podrastu svetlijih šuma (Dlabola, 1954).

Holarktički element.

Tribus: Athysanini Van Duzee, 1892

135. *Platymetopius major* (Kirschbaum, 1868)

Samo jedan primerak uhvaćen u Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, na *Salix caprea*. Vrsta je česta u Srbiji i zabeležena je na 18 lokaliteta (Janković). U Crnoj Gori nađena još i u okolini Titograda; u Hrvatskoj samo u Biogradu (Novak & Wagner) a u Makedoniji na 7 lokaliteta (Janković, neobjavljeni podaci). Vrsta nalazena na *Quercus*, *Populus alba*, *Salix* sp. *Prunus avium*, *Pr. domestica*, zatim *Hedera helix* i *Trifolium*. Živi još i na *Acer*, *Betula* i *Salix caprea*.

Rasprostranjenje: Evropa, Severna Afrika. Evromagrepski element.

136. *Anoplotettix fuscovenosus* (Ferrari, 1882)

Svega 2 primerka uhvaćena u Čirovači, 24. VII 81, i Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, na *Betula verrucosa* i *Salix caprea*. U Srbiji zabeležena na 21 lokalitetu, u Hrvatskoj na 8 a tako isto i u Makedoniji. Živi na *Alnus*, *Populus*, *Sorbus*, *Ulmus* i *Quercus*. Arborikolna vrsta. Na stepskoj i šumskoj vegetaciji.

Evromagrepski element.

137. *Idiodonus cruentatus* (Panzer, 1799)

Hvatana pojedinačno u Krčevinama, 10. VIII 80, Borju, 12. IX 82, Javorovači, 16. IX 82, i Lokvicama, 17. IX 82.

Vrsta retka u fauni cikada Jugoslavije. U Srbiji nađena na svega 4 lokaliteta (Tara, Zlatar, Prokletije i Kopaonik), od 1 000—1 600 m nm; u Hrvatskoj samo na Plitvicama (Horvath, 1903); u Bosni i Hercegovini na Trebeviću i Ilidži a u Makedoniji na Kožufu i okolini Skoplja (Janković). Polifagna vrsta. Živi na *Populus tremulae* a nalazena je i na *Vaccinium* sp.

Rasprostranjenje: Evropa do Sibira. Evroazijski element.

138. *Lamprotettix nitidulus* (Fabricius, 1787)

Samo jedan primerak uhvaćen na Crnim Podima, 16. IX 82. Do sada je poznata iz Srbije sa Kopaonika (3 prim.) i Fruške gore (Iriški venac), jedan primerak.

Evromagrepski element.

139. *Allygus atomarius* (Fabricius, 1794)

Svega 2 primerka uhvaćena u Selini, 17. VII 58, *Quercus* sp., Iz Srbije je poznata sa 15 lokaliteta, gde je nalažena pojedinačno. Od VI—VIII.

Na *Quercus*, *Ulmus*, *Salix*, *Alnus glutinosa*, *Cornus mass* i drugom šiblju, zatim na detelini i travi. Živi na livadama, lišćarskim vrstama drveća i raznom šiblju. Kserotermna vrsta.

Transpalearktički areal.

140. *Allygus mayri* (Kirschbaum, 1868)

Svega 2 primerka uhvaćena u Borju (Žabljak), 24. VII 81. Iz Srbije poznata sa 30 lokaliteta (Csiki, 1940, Horvath, 1903, Tanasijević, 1965, Janković, 1975). Iz Hrvatske je pominje Horvath, (1917), te Novak & Wagner, (1962). U Makedoniji nalažena na 5 lokaliteta (Janković, 1971, kao i neobjavljeni podaci).

Rasprostranjenje: Albanija, Austrija, Bugarska, Čehoslovačka, Mađarska, Italija (Sardinija), Rumunija, SSSR, Jugoslavija.

141. *Allygus mixtus* (Fabricius, 1794)

Svega 2 primerka uhvaćena u lokalitetu zvanom Crna Poda, 16. IX 82, i Borju, 12. IX 82. U Srbiji zabeležena na 17 lokaliteta, od 70 m. (Deliblitska peščara) do 1750 m (Šar-planina). Utvrđena je i u Hrvatskoj (Horvath, Novak & Wagner) i Makedoniji (Janković, neobjavljeni podaci).

Holarktički element.

142. *Allygus modestus* Scott, 1876

Pojedinačni primerci nađeni u Žabljaku, 8. IX 82, na *Cornus mass*. Iz Srbije poznata sa 10 lokaliteta. Zabeležena je i u Hrvatskoj (Horvath, Novak & Wagner), kao i Sloveniji (Melichar).

Evromediterranski element.

143. *Graphocraerus ventralis* (Fallen, 1806)

Svega 4 primerka. Vrsta hvatana u Žabljaku, 6. VII 58, (3 larve i 1 imago), na pašnjaku. U Srbiji zabeležena na 35 lokaliteta. U Crnoj Gori nađena i u okolini Kolašina; u Bosni i Hercegovini na Vlačiću i u Derventi, u Hrvatskoj u okolini Rijeke i Đurđevca, a u Makedoniji na Kozjaku (Janković, neobjavljeni podaci).

Živi na šumskom podrastu stepske vegetacije, zatim lucerki i crvenoj detelini. Stanovnik je vlažnijih staništa (livade i močvare).

Rasprostranjenje: Evropa, Sibir, Severna Amerika.

144. *Paluda adumbrata* (C. Sahlberg, 1842)

Samo jedan primerak uhvaćen u Maloj Crnoj Gori, 21. VII 81. U Srbiji za sada prisustvo ove vrste zabeleženo jedino na Kopaoniku (Suvi jelak, Krst, Kukavica, Jankova bara, Glog i Oštre stene), na

visini od 1 150 do 1 930 m nm (Janković, neobjavljeni podaci). Nova vrsta za Crnu Goru, Srbiju i Jugoslaviju.

Pomenuta vrsta prvi put zabeležena i u Poljskoj i Austriji (J. Nast, 1976).

Rasprostranjenje: Čehoslovačka, Danska, Finska, DR Nemačka, SR Nemačka, Vel. Britanija, Rumunija, Švedska, SSSR, Jugoslavija.

145. *Streptoryx durmitoricus* Dlabola (i.l.)

Svega 2 ♂♂ uhvaćena na Lokvicama (1 900 m), 17. IX 82 (leg. Lj. Mihajlović). Na pašnjačkoj vegetaciji sa žbunovima *Juniperus nana*. Nova vrsta za nauku.

Rasprostranjenje: Jugoslavija. Endemit Durmitora.

146. *Cicadula quadrinotata* (Fabricius, 1794)

Nađena na Mušinom brdu, 21. VIII 80, Mlinskom potoku, avgusta 81, (pojedinačni primerci), a u Dolini ispod Malog Štuoca 15. IX 82, zatim 26. VII 81. i u Mojkovcu 31. VII 81, u nešto većoj brojnosti.

U Srbiji zabeležena na 15 lokaliteta. Sa povećavanjem nadmorske visine vrsta je češća, tako da je hvatana i na 2 017 m (Kopaonik, Pančičev vrh.). Nađena i u Bosni i Hercegovini (Tanasijević, Janković) a u Makedoniji na 6 lokaliteta (Bistra, Kozjak i dr.).

Mezofilna vrsta. Živi na močvarnoj vegetaciji, kao i visokoplaninskim tresavama. Na vrstama rodova *Carex* i *Juncus*. Od VIII—X. Palearktisk.

147. *Cicadula saturata* (Edwards, 1915)

Vrsta hvatana u većem broju u Dolini ispod Malog Štuoca, 17. VIII 80. U 1981—82. u manjem broju na istom lokalitetu a zatim i na Zminjem jezeru.

Retka vrsta kod nas kao i u Evropi. Na Durmitoru nađena na vlažnoj livadi na 1 400 m. Nova u fauni Crne Gore i Jugoslavije.

Rasprostranjenje: Čehoslovačka, Danska, Finska, DR Nemačka, SR Nemačka, Vel. Britanija, Holandija, Poljska, Švedska, SSSR (Altaj). Evroazijski element.

148. *Speudotettix subfuscus* (Fallen, 1806)

Nalaženi pojedinačni primerci ♂♂ ♀♀ u kanjonu Tare, 2. VIII 58, Čurovači, 26. VII 81, Borju, 24. VII 81, Tavanima, 30. VII 81, Maloj Crnoj Gori, 6. IX 82, Žabljacku (Voj. odmaralište) 14. IX 82, i Lokvicama, 17. IX 82. U Srbiji nađena na 11 lokaliteta od 80—1 850 m. (Surčin, Kopaonik). Iz Hrvatske je poznata sa 8 lokaliteta (Horvath, Novak & Wagner), u Makedoniji zabeležena u Valandovu a u Bosni i Hercegovini na 4 lokaliteta.

Živi na *Quercus*, *Betula verrucosa*, *Corylus* i *Cornus*, a zatim, na šumskom podrastu i *Conifer*-ama. Visokoplaninska vrsta.

Rasprostranjenje: Evropa, Sibir, Sev. Afrika. Evrosibirsko-magrep-ski element.

149. **Thammnotettix confinis** Zetterstedt, 1828

Više primeraka nađeno u Ražanom polju, 26. VII 58. Pored toga, hvatana u okolini Kolašina (Dulovina, Sljivovica, Jezerce). U Srbiji nađena na 7 lokaliteta (pored ostalih, na Jastrepcu, Zlataru, Prokletijama i Grmiji). U Makedoniji zabeležena na Kozjaku.

Živi na travnoj vegetaciji, šumskom podrastu a na peskovitim staništima dosta raširena vrsta. Stepska vrsta.

Evrosibirsko-magrepski element.

150. **Thammnotettix exemptus** Melichar, 1896

Svega jedan primerak, uhvaćen u Crnim Podima, 16. IX 82. Pored toga, zabeležena je još i u Velimlju i Kolašinu (Sušac). Iz Srbije je poznata sa 14 lokaliteta; iz Hrvatske sa 4 a iz Makedonije sa 8. Hvatana na *Quercus*, *Fagus* i šumskom podrastu. Živi na stepskoj vegetaciji.

Evropski element.

151. **Pithyotettix abietinus** (Fallen, 1806)

Hvatana u većem broju na Barnom jezeru, Žabljaku i Borju od VI—VII 1958. Od 1980—82. nalažena pojedinačno na Zminjem jezeru (smrčeva šuma) i Tavanima, od jula do avgusta. Na *Pinus excelsa* i *P. silvestris*. Iz Srbije je poznata sa Kopaonika, Zlatara i Prokletija (1 000—1 650 m) a iz Bosne i Hercegovine sa Vlašića (Smet, 900 m) i Glamoča (1 000). Visokoplaninska vrsta.

Rasprostranjenje: Srednja Evropa, Sibir, Alžir. Evrosibirsko-magrepski element.

152. **Macustus grisescens** (Zetterstedt, 1828)

Nađeno više primeraka kod Žabljaka (Tavani), 20. VIII 80, na *Deschampsia caespitosa* Beauv. u zoni smrčevih šuma. Nalažena i u Srbiji (neobjavljen podatak). Nova vrsta za faunu Srbije, Crne Gore i Jugoslavije.

Holarktički element.

153. **Handianus ignoscus** (Melichar, 1896)

Svega jedan primerak uhvaćen u Čiprovači, 24. VII 81. Pored toga, nađena i u Balaški (Kolašin). Iz Srbije poznata sa 6 lokaliteta a u Makedoniji nađena na 3 (Janković). Stanovnik stepske vegetacije. Kserotermna vrsta.

Evroazijski element.

154. **Scleroracus decumanus** (Kontkanen, 1949)

Samo jedan primerak, nađen u Dolini ispod M. Štuoca, 25. VII 81, na livadskoj vegetaciji.

U Srbiji zabeležena na 25 lokaliteta (Horvath, 1903; Tanasijević, 1965; Janković, 1975); u Hrvatskoj na 2 lokaliteta (Horvath, 1917) i u Makedoniji na Osogovu (Janković, neobjavljeni podaci).

Evropski element.

155. *Stictocoris picturatus* (C. Sahlberg, 1842)

Hvatana u Žabljaku (Tavani), Dolini ispod Malog Štuoca i Razvršju, od VII—X meseca. Na travnoj vegetaciji i šumskom podrastu, dosta brojna. Za Crnu Goru poznata još iz Velimlja.

U Srbiji nađena na 9 lokaliteta, a u Makedoniji na svega 3. Mezo-filna vrsta.

Evrosibirski element.

156. *Limotettix striola* (Fallen, 1806)

Vrsta hvatana pojedinačno u Kovačkoj dolini, 15. VIII 80, Zminjem jezeru, 8. IX 82, na *Carex* sp. U Srbiji zabeležena na 20 lokaliteta na nadmorskoj visini od 70—1750 m (Deliblatska pešćara, Kopaonik). Iz Hrvatske ja poznata sa 3 lokaliteta (Horvath, Kovačević), a iz Makedonije sa Kožufa, Miletkova i Dojrana (Janković).

Nalažena na vlažnim livadama i pašnjacima. Na *Phragmites communis* i *Trifolium*.

Holarktički element.

157. *Euscelidius schenckii* (Kirschbaum, 1886)

Svega 3 primerka, uhvaćeni u kanjonu Tare, jula 1958, i u Mojkovcu, 28. VIII 80. Pored toga, zabeležena u okolini Kolašina (Sušac). U Srbiji nađena na svega 5 lokaliteta, među kojima i na Šar-planini (Prevalac, 1540 m) i Prokletijama (Junik). Veoma retka vrsta u nas. Živi na stepskoj vegetaciji i žitima.

Evrosibirski element.

158. *Conosanus obsoletus* (Kirschbaum, 1858)

Svega 6 primeraka nađeno u okolini Mojkovca, 28. VIII 80, na livadskoj vegetaciji. Poznata još iz okoline Danilovgrada.

U Srbiji zabeležena na 19 lokaliteta. Od VI—IX. U Hrvatskoj nađena na 7 a u Makedoniji na 6 lokaliteta (Tanasijević, Janković).

Holarktički element.

159. *Euscelis alsius* Ribaut, 1952

Svega jedan primerak uhvaćen u Mojkovcu, 28. VIII 80, zajedno sa sledećom vrstom. U Srbiji nađen samo jedan primerak (Topola, jula 1976). Vrsta zabeležena i u nekoliko lokaliteta Makedonije (Bogdanci, Osogovo, Bitolj, T. Veles i Kožuf), Janković, neobjavljeni podaci. Retka vrsta u fauni cikada Jugoslavije.

Evromagrepski element.

160. *Euscelis incisus* (Kirschbaum, 1858)

Više primeraka ove vrste zabeleženo je u Mojkovcu, 28. VIII 80, i Razvršju, 22. VIII 80, na livadskoj vegetaciji.

U Srbiji nađena na preko 50 lokaliteta. Veoma brojna. Hvatana tokom cele vegetacione periode (maj—novembar). U ostalim republikama manje rasprostranjena. Nalazi se obično na pašnjacima suvljih i toplijih staništa. Živi i na poljskim kulturama. Ima 2—3 generacije godišnje. Veoma rasprostranjena vrsta u fauni cikada Jugoslavije.

Evromagrepski element.

161. *Euscelis venosus* (Kirschbaum, 1869)

Vrsta za sada utvrđena samo u Srbiji i Crnoj Gori. Na Durmitoru nalazena na nekoliko lokaliteta: Poljana, 20. VIII 80, Pitomine, 18. VIII 80, Razvršje, 22. VIII 80, Mušino brdo, 21. VIII 80, Tavani, 20. VIII 80, i Žabljak, 15. VIII 80. Na lokalitetima Razvršje, Poljana i Tavani hvatana u većem broju, a na ostalim nalazena pojedinačno. Vrsta je zabeležena od VII—IX 1981. i 1982. godine. Pored toga, u Crnoj Gori nađena u Jakovači i Vučju (Titograd). U fauni Srbije poznata samo sa Kopaonika. Hvatana u većem broju od VII—IX meseca, na nadmorskoj visini od 1 550 — 1 750 m.

Naseljava mezofilnija staništa sa većom vlažnošću vegetacije. Visokoplaninska vrsta.

Rasprostranjenje: Evropa.

162. *Metalimnus formosus* (Boheman, 1845)

Nađena na svega 2 lokaliteta. U Žabljaku, 18. VII 81, (2 prim.) i Ćurovcu, 26. VII 81, (1 prim.), na travnoj vegetaciji. Iz Srbije poznata sa 6 lokaliteta (Horvath, 1903; Tanasijević, 1965; Janković, 1975). Iz Hrvatske kao i u Bosni i Hercegovini, navodi se u »General catalogue«, (Metcalf, 1896). U Makedoniji nađena u Skoplju (Tanasijević, 1962). Živi na močvarnim terenima, uglavnom.

Evroazijski element.

163. *Paralimnus phragmitis* (Boheman, 1847)

Nast (1972) navodi ovu vrstu iz Jugoslavije bez bližih podataka. Sada je prvi put zabeležena na Durmitoru (Žabljak i Dolina ispod M. Stuoča). Uhvaćena samo 2 primerka, 20. VIII 80.

Živi na vlažnoj livadskoj vegetaciji. Nova vrsta za faunu cikada Crne Gore. Na *Phragmites communis*.

Evroazijski element.

164. *Arocephalus languidus* (Flor, 1806)

Svega 3 primerka uhvaćena na Crnim Podima, 16. IX 82. Nađena još u Rijeci Mušovića i Sušcu (Kolašin). U Srbiji nađena na 8 lokaliteta, a u Makedoniji na Kožufu, Babuni i Sar-planini.

Živi na stepskoj vegetaciji toplih staništa sa krečnjačkom podlogom.

Evrosibirsko-magrepski element.

165. *Psammotettix cephalotes* (Herrich-Schäffer, 1834)

Uhvaćen samo jedan primerak na Poljani, 26. VIII 80. U Makedoniji takođe retka vrsta, dok je u Srbiji zabeležena na 25 lokaliteta. Ovde se povremeno javlja u prenamnoženju i tada je štetočina raznih kultura. Naseljava mesta bez obzira na stepen vlažnosti biotopa i nadmorsku visinu te je nalažena i na preko 2 000 m (Kopaonik, Pančićev vrh).

Polifagna, graminikolna vrsta. Živi još na šumskom podrastu i prizemnoj flori hrastovih šuma.

Rasprostranjenje: Severna i Srednja Evropa, Italija, Sibir. Evromagrepski element.

166. *Psammotettix confinis* Dahlbom, 1850

Živi zajedno sa prethodnom vrstom. Nađena u Mojkovcu i Ražanom polju, jula 1958, pojedinačni primerci. Utvrđena u svim republikama. Iz Srbije poznata sa preko 80 lokaliteta raznih nadmorskih visina.

Živi na pašnjačkim i livadskim travnim asocijacijama stepskih staništa. Štetočina je žita i drugih kulturnih biljaka, jer prenosi razna virozna oboljenja (prema Carter-u, 1962).

Evropski element.

167. *Psammotettix helvolus* (Kirschbaum, 1868)

Vrsta nađena na Ražanom polju, Nadgori i Bobotovu kuku (1 200 — 2 430 m) u junu i julu 1958, u većem broju zajedno sa *Ps. cephalotes* i *Ps. striatus*. Hvatana i u okolini Kolašina (Rijeka Mušovića i Sušac). Nađena takođe u Srbiji na oko 30 lokaliteta različitih nadmorskih visina. Njena brojnost zapažena je naročito na livadama i pašnjacima centralnog Kopaonika, sve do 2 017 m (Pančićev vrh). Graminikolna, polifagna i kserofilna vrsta. Živi na nešto toplijim mestima nego prethodna vrsta.

Vrsta je zabeležena i na poljskim kulturama (žitima, lucerištima i dr.), gde, kada se prenamnoži, pričinjava znatne štete. Ima 2—3 generacije. Zabeležena je još u Hrvatskoj (Kovačević, Novak & Wagner), a zatim u Makedoniji (Janković, 1971). Javlja se za vreme cele vegetacione periode (V—XI).

Palearktički element.

168. *Psammotettix striatus* (Linnaeus, 1758)

Hvatana na nekoliko lokaliteta: Dolina ispod Malog Štuoca, 26. VIII 80, Razvršju, 22. VIII 80, Mušinom brdu, 21. VIII 80, Vučjoj jami, 16. VIII 80, Kovačkoj dolini, 21. VIII 80, Tavanima, 20. VIII 80, i dr. Više primeraka.

Iz Srbije poznata na oko 70 lokaliteta raznih nadmorskih visina i biljnih zajednica. Javlja se na svim žitima, kao i na drugim gajenim kulturama. Polifagna vrsta. Poznata kao štetočina i u drugim evropskim zemljama (ČSSR, SSSR), na žitu i lucerki. Javlja se za vreme

cele vegetacione prirode. Zabeležena je i u ostalim republikama. Veoma široko rasprostranjena u nas.

Holarktički element.

169. *Psammotettix rhombifer* Fieber, 1869

Nađena na Bobotovu kuku (2 430 m), gde je uhvaćeno 6 primeraka, 6. VIII 80. Neobjavljeni nalazi: iz Makedonije sa Šar-planine (Popova šapka i Titov vrh od 2 675—2 747 m). Uhvaćeno 7 primeraka ♂ ♀, 17. VIII 75, na pašnjaku. Vrsta je nađena i na Kopaoniku (Šanac, 1 100 m), 26. VII 79. Visokoplaninska vrsta. Živi na stepskoj pašnjačkoj travnoj asocijaciji zajedno sa ostalim *Psammotettix* vrstama. Nova vrsta u fauni Crne Gore, Srbije, Makedonije i Jugoslavije.

Evropski element.

170. *Ebarrius cognatus* (Fieber, 1869)

Nađena svega 3 primerka, u Ražanom polju, 25. VI 58, (1 prim.) i Žabljaku, 6. VII 58, (2 prim.), na pašnjačkoj vegetaciji iznad 1 000 m. U Srbiji prvi put nađena 1958. god. (Kopaonik, Maljen, Mokra Gora) a u Makedoniji zabeležena u Resenu (Tanasijević), zatim u Mavrovu, na Šar-planini i Babuni (Janković, 1971). Živi na stepskoj vegetaciji. Visokoplaninska vrsta. Nova za faunu Crne Gore i Makedonije. Retka u fauni ciklada Jugoslavije.

Evropski element.

171. *Adarrus multinotatus* (Boheman, 1847)

Hvatana pojedinačno u Kovačkoj dolini i Mušinom brdu, 21. VII 80, na pašnjaku. Iz Srbije poznata sa Suvobora i Zlatara. U Makedoniji nađena na Kožufu (1 330 m) i Miletkovu (Janković). Retka vrsta u fauni ciklada Jugoslavije.

Rasprostranjenost: Evropa, Severna Afrika. Evromagrepski element.

172. *Ararrus ocellaris* (Fallen, 1806)

Kao i prethodna, i ova vrsta nema široko rasprostranjenje kod nas. Na Durmitoru nađena kod Vojnog odmarališta (Žabljak) i na obali reke zvane Otoka. Uhvaćeno nekoliko primeraka, 8. IX 82, na *Mentha* i *Deschampsia caespitosa*. U Srbiji zabeležena na oko 20 lokaliteta. Hvatana na vlažnim staništima i slatinama Banata i Bačke (s. Boka, Vršački hipodrom i dr.). Poznata još iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao i Makedonije.

Stanovnik je vlažnih livada a tako isto stepske i šumostepske vegetacije.

Holarktički element.

173. *Turrutus socialis* (Flor, 1861)

Uhvaćena svega 3 primerka, na Mušinom brdu, 21. VIII 80, na pašnjačkoj vegetaciji. Iz Srbije poznata sa 15 lokaliteta, pored ostalih

i sa Kopaonika (Jankova bara, 1650 m), na visokoplaninskoj tresavi. U Hrvatskoj se navodi sa 5 lokaliteta (Kovačević, Horvath) a iz Makedonije iz okoline Đeneral-Jankovića. Živi na livadskoj, stepskoj vegetaciji.

Palearktički element.

174. *Jassargus flori* (Fieber, 1869)

Svega 1 ♂ uhvaćen u Žabljaku, 6. VII 58, na *Carex* sp. Iz Srbije poznata sa 17 lokaliteta. Hvatana od maja do oktobra, na vlažnoj livadskoj vegetaciji. Iz Hrvatske, zatim Bosne i Hercegovine poznata je iz literature. U Makedoniji nađena u Oteševu (Janković, 1971).

Živi na močvarnoj vegetaciji gde preovlađuje *Carex* sp. Graminikolna vrsta. U Čehoslovačkoj živi na livadama i poljima viših regiona, kao i šumskom podrastu (Dlabola, 1954).

Evropski element.

175. *Jassargus obtusivalvis* (Kirschbaum, 1868)

Vrsta hvatana pojedinačno u okolini Mojkovca, 28. VIII 80, (1 prim.) i Dolini ispod Malog Štuoca, 20. VIII 80, (3 prim.), na travnoj vegetaciji vlažnijih staništa. U Srbiji zabeležena na preko 30 lokaliteta. Poznata još u fauni cikada Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, kao i Makedonije.

Graminikolna vrsta. Živi na stepskoj vegetaciji suvih staništa.

Evrosibirsko-magrepski element.

176. *Jassargus repletus* Fieber, 1869

Svega 3 primerka. Vrsta nađena na Sušičkom jezeru, 22. VII 81, (2 prim.) i kanjonu Tare, 25. VII 81, (1 prim.). U Hrvatskoj nađena na 6 lokaliteta (Horvath, 1917; Novak & Wagner, 1962) a iz Srbije se navodi u »General catalogue« (Metcalf, 1967).

Evropski element.

177. *Diplocolenus abdominalis* (Fabricius, 1803)

Vrsta je zabeležena na više mesta planine Durmitora. Hvatana na Žabljaku, Ražanom polju, Nagorju i Vučju u VI i VII 1958. god. Od 1980—82. nalažena na Žabljaku (Tavani), Sokinoj dolini, Poljani i Bobotovu kuku, Od VI—IX, u većem broju na suvljim i toplijim staništima livada i pašnjaka.

U Srbiji je tako isto rasprostranjena a zabeležena je na preko 50 lokaliteta. Iz Makedonije poznata sa Kozjaka, Šar-planine i Treske (Janković, neobjavljeni podaci); u Bosni i Hercegovini zabeležena u Glamoču, na Troglavu i Prenju.

Graminikolna vrsta. Živi na toplim i sunčanim mestima. Na lucerki često brojna, kao i na pašnjacima.

Holarктиčki element.

178. *Diplocolenus bohemani* (Zetterstedt, 1840)

Vrsta nalazena na Poljani ispod Malog Štuoca, 20. VIII 80, u Vučjoj jami, 16. VIII 80, Krčevini, 10. VIII 80, Sokinoj dolini, 19. VIII 80, na Bobotovu kuku, 6. VIII 80, zatim na Ražanom polju, u kanjonu Tare i Žabljaku, od juna do jula 1958. Na većini lokaliteta bila je brojna.

Ova vrsta nalazena je u Srbiji pojedinačno, a zabeležena je samo na 6 lokaliteta. Poznata je i iz Hrvatske (Horvath).

Živi na *Calamagrostis* sp.

Evrosibirsko-magrepski element.

179. *Diplocolenus frauenfeldi* (Fieber, 1869)

Prvi nalaz vrste za faunu Crne Gore, Srbije i Jugoslavije. Na Durmitoru hvatana na Žabljaku, Selini, Ražanom polju i Nagorju, u junu i julu 1958. god. Više primeraka, na pašnjačkoj vegetaciji. U 1980. nađena 2 primerka u Kovačkoj dolini, 21. VIII. Iz Srbije poznata samo iz okoline Đakovice. Živi na pašnjacima i livadama stepskih staništa.

Evrosibirsko-magrepski element.

180. *Diplocolenus parcanicus* Dlabola, 1948

Samo 1 ♂ uhvaćen na obali Zminjeg jezera, 17. VIII 80. Međutim, više primeraka je nađeno u junu i julu 1958. u Žabljaku i Ražanom polju, na pašnjačkoj vegetaciji. Iz Srbije poznata sa 7 lokaliteta, pored ostalog i sa Kopaonika (Pančičev vrh, 2 017 m), Tare i Fruške gore.

Živi na pašnjačkoj i livadskoj vegetaciji. Kserofilna vrsta.

Pontijski element.

181. *Sorhoanus medius* (Mulsant & Rey, 1855)

Hvatana na Žabljaku, 6. VII 58, a od 1980—82. i na Poljani, Mušinom brdu, Krčevini, u Kovačkoj dolini, na Razvršju, Bobotovu kuku i dr. Nalazena na većini lokaliteta u приметnom broju u julu i avgustu na pašnjačkoj travnoj vegetaciji. Iz Srbije poznata samo sa Kopaonika (Krst, 1 260 m) i Mokre Gore (Panjak, 1 050). Još se pominje iz Bosne i Hercegovine i Slovenije (Tanasijević, Novak & Wagner, Horvath). Živi na *Bromus* sp.

Evroazijski element.

182. *Rhoanans hypochlorus* Fieber, 1869

Svega 2 primerka uhvaćena u Maloj Crnoj Gori, 21. VII 81, na livadskoj vegetaciji. Iz Srbije poznata sa 8 lokaliteta (Horvath, 1903; Tanasijević, 1965; Janković, 1975) i Makedonije sa 2 lokaliteta (Janković, 1971). Živi na stepskoj vegetaciji.

Evropski element.

183. *Mocuellus collinus* (Boheman, 1850)

Uhvaćen samo jedan primerak u Selini, 7. VII 58. U Srbiji široko rasprostranjena i zabeležena na 28 lokaliteta. Hvatana na livadskoj i

pašnjačkoj vegetaciji, a zatim detelini i pšenici. Živi na krečnjačkim i suvim terenima. Pominje se još iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovenije.

Evroazijski element.

184. *Cosmotettix* (= *Palus*) *costalis* Fallén, 1806

Svega 1 ♀ uhvaćen u Dobrom dolu, na vlažnoj travnoj vegetaciji. Vrsta je uhvaćena na 1 900 m nadm. visine. Boreoalpinska vrsta. Nova u fauni cikada Crne Gore i Jugoslavije.

Rasprostranjenje: Čehoslovačka, Danska, Finska, DR Nemačka, SR Nemačka, Vel. Britanija, Mongolija, Švedska, SSSR (Estonija, Kazakstan, Litvanija, sev. i sred. Rusija), Jugoslavija.

5. ZAKLJUČCI

U ovom radu su izneti rezultati četvorogodišnjih ispitivanja faune cikada Durmitora. Istraživanja su zahvatila razne biljne zajednice sa visinskom razlikom od 606 m (Budečevica, u kanjonu Tare) pa sve do 2 523 m (Bobotov kuk, najviši vrh Durmitora). Posebna pažnja posvećena je nekim planinskim vrhovima i njihovoj bližoj okolini gde je sakupljen veoma interesantan insekatski materijal. To su, pre svega, Terzin bogaz (2 303 m), Veliki Štuoc (2 103), Ledena pećina (2 160), Lokvice (1 900), Oble glave (1 900), Indini dolovi (1 750), Mala Crna Gora (katun Ograde) (1 600) i dr.

Na preko 60 lokaliteta različitog fitocenološkog sastava i nadmorskih visina u 1958, zatim od 1980. do 1982. sakupljeno je 20 500 primeraka cikada. Iz determinisanog materijala utvrđene su 184 vrste iz 103 roda i 7 familija: *Cicadellidae* (136 sp.), *Delphacidae* (18 sp.), *Cercopidae* (12 sp.), *Cixiidae* (10 sp.), *Issidae* (5 sp.), *Membracidae* (2 sp.) i *Tettigometridae* (1 sp.). Najbrojnija vrstama je fam. *Cicadellidae*, sa 73,9%. *Membracidae*, kao i *Tettigometridae*, predstavljaju faunu cikada samo sa po dve, odnosno jednom vrstom (1,1 ili 0,6%). Pri sakupljanju insekatskog materijala i pri njegovoj obradi uzimani su u obzir i drugi neophodni podaci za vrste: biološki, ekološki, horološki i populaciono-dinamički.

Iz analiziranog materijala utvrđene su i nove vrste za faunu Jugoslavije: *Criomorphus* (*Eurybregma*) *porcus* (Emelj.), *Erythria montandoni* (Puton), *Edwardsiana nicolovae* Dlab., *Streptopyx durmitoricus* sp. n. Dlab. (in litt.), *Cicadula saturata* (Edw.), *Macustus grisescens* (Zett.), *Paluda adumbrata* (C. Sahlberg), *Psammotettix rhombifer* Fieb. i *Cosmotettix* (*Palus*) *costalis* Fall. Vrsta *Streptopyx durmitoricus* Dlabola predstavlja novu vrstu za nauku.

Od navedenih vrsta sledeće su za sada zabeležene samo na Durmitoru: *Criomorphus* (*Eurybregma*) *porcus* (Emelj.), *Cicadula saturata* Edw., *Streptopyx durmitoricus* Dlab., *Erythria montandoni* Puton, *Aphrodes tricinctus* Curtis, *Diplocolenus bohemani*, *Paralimnus phragmitis* Boh. i *Cosmotettix* (*Palus*) *costalis* Fall.

Utvrđeno je takođe 25 veoma retkih vrsta u fauni cikada Jugoslavije koje su poznate samo sa 2 ili 3 lokaliteta. To su, pre svega, visokoplaninske vrste koje su ranije zabeležene na planinskim masivima kao što su Kopaonik, Šar-planina, Prokletije, Dinara, Zlatar, Suvobor i dr. Radi se o sledećim vrstama: *Erythria jankovici* (endemit Jugoslavije), nađena na Kopaoniku, Prokletijama i Durmitoru; *Agallia brachyptera* (Kopaonik, Durmitor), *Aguriahana germari* (Kopaonik, Prokletije, Durmitor), *Forcipata forcipata* (Kopaonik, Grmija, Durmitor), *Dicraneura variata* (Fruška gora, Zlatar, Durmitor), *Psammotettix rhombifer* (Kopaonik, Šar-planina, Durmitor) i dr.

Neke vrste cikada u toku istraživačkog perioda pokazale su izrazitu abundantnost: *Deltocephalus pulicaris* Fall., *Fagocyba cruenta* H. Sch., *Cicadula saturata* (Edw.), *Eupelix cuspidata* Fabr., *Euscelis venosus* Kbm., *E. incisus* Kbm., *Aphrodes ochromelas* (Gmel.), *Diplocolenus abdominalis* Fabr. i *D. bohemani*. Zett.

U fauni cikada Durmitora zabeleženo je učešće 14 raznih biogeografskih elemenata (tab. 1). Najviše je zastupljen evropski, 34,5%, zatim holarktički, 14,4%, pa evro-sibirski, 13,9%. Ostali učestvuju od 7,8 do 0,5%. Zapaženo je da je mediteranski element zastupljen sa 14 vrsta, odnosno sa 7,8%. Od endemskih elemenata zabeleženi su za Durmitor: *Streptopyx durmitoricus* Dlab., *Criomorphus (Eurybregma) porcus* (Emelj.) i *Erythria montandoni* Puton.

Do sada je za faunu cikada Crne Gore utvrđeno 275 vrsta. Prema tome, broj vrsta utvrđenih na Durmitoru predstavlja 67% navedenog broja.

Tabela 1.

Zoogeografski sastav cikada Durmitora

Zoogeographical composition of the Cicadae of Durmitor

Element	Vrste—Species	
	broj — number	%
1. — Kosmopoliti — cosmopolitan	3	1,7
2. — Holarktički — holarctic	26	14,4
3. — Palearktički — paleartic	12	6,7
4. — Evroazijski — euro-asiatic	11	6,1
5. — Evrosibirski — euro-sibirian	25	13,9
6. — Evropski — european	62	34,5
7. — Evrosibirsko-magrepski — euro-siberian-magrebian	6	3,4
8. — Evromagrepski — euromagrebian	11	6,1
9. — Evroturanski — euro-turanic	4	2,2
10. — Mediteranski — mediterranean	14	7,8
11. — Pontijski — pontic	1	0,5
12. — Balkanski — balcanic	1	0,5
13. — Endemiti Durmitora — endemits of Durmitor	3	1,7
14. — Nearktički — nearctic	1	0,5
15. — Neodređeni — unidentified	4	
Svega — total	184	100,0

6. SPISAK TAKSONA

- abdominalis, Diplocolenus 177*
 abietinus, Pithyotettix 151
 Acericerus 69
 acuminatus, Evacanthus 84
 Adarrus 171, 172
 adumbrata, Paluda 144
 Agallia 58 — 60
 Agallinae 4.7.4.
 Agallini (4.7.4.)
 Aguriahana 116
 albifrons, Aphrodes
 albipennis, Neophilaenus 37
 albostrigata, Alebra 87
 Alebra 87, 88
 ALBRINI (4.8.)
 Allygus 139 — 142
 alni, Aphrophora 43
 alni, Oncopsis 51
 alsius, Euscelis 159
 Anoplotettix 136
 Aphelonema 30, 31
 Aphrodes 77 — 83
 Aphrodinae 4.7.8.
 Aphrophora 43 — 45
 Aphrophorinae 4.5.2.
 Arboridia 119
 Arocephalus 164
 ATHYSANINI (4.7.11.)
 atomarius, Allygus 139
 atropunctata, Eupteryx 109
 aurata, Eupteryx 110
 aurata, Ledra 50
 aureola, Erythria 89
- Batrocomorphus 70
 Balclutha 122—124
 bicinctus, Aphrodes 76
 bifasciatus, Planaphrodes 75
 bohemani, Diplocolenus, 178
 brachyptera, Agallia 58
- cristatus, Macrosteles 125
 cruenta, Fagocyba 101
 cruentatus, Idiodonus 137
 cunicularius, Cixius 2
 cuspidatus, Reptalus 9
 cuspidata, Eupelix 74
 cyclops, Eupteryx 112
 calcarata, Eupteryx 111
 Caliscelinae 4.4.1.
 calosa, Ossiannilssonola 103
 cambrius, Cixius 1
 campestris, Neophilaenus 38
- Centrotinae 4.6.1.
 Centrotus 48
 cephalotes, Psammotettix 165
 CERCOPIIDAE 4.5.
 Cercopinae 4.5.1.
 Cercopis 35
 Cicadella 86
 CICADELLIDAE 4.7.
 Cicadellinae 4.7.9.
 CICADELLINI 4.7.9.
 Cicadula 146, 147
 citrinella, Forcipata 94
 CIXIIDAE 4.1.
 Cixius 1 — 7
 cognatus, Ebarrius 170
 collinus, Mocuellus 183
 coleoptrata, Lepyrionia 36
 coleoptratus, Issus 32
 confinis, Psammotettix 169
 confinis, Thamnotettix 149
 confusus, Populicerus 63
 Conomelus 17
 Conosanus 158
 cornutus, Centrotus 48
 corticea, Aphrophora 44
 Cosmotettix 184
 costalis, Cosmotettix 184
 Criomorphinae 4.2.5.
 Criomorphus 16
- decipiens, Emposca 99
 decimusquartus, Rhytidodus 62
 decumanus, Scleroracus 154
 DELPHACIDE 4.2.
 Delphacinae 4.2.4.
 Deltoccephalinae 4.7.11.
 DELTOCEPHALINI (4.7.11.)
 Deltoccephalus 130
 Dicraneura 96
 DICRANEURINI (4.7.9.)
 Dicranotropis 21, 22
 Diplocolenus 177 — 180
 dispar, Planaphrodes 76
 divergens, Dicranotropis 21
 dlabolai, Dryodurgades 61
 Doratura 132 — 134
 DORATURINI (4.7.11.)
 Dorycephalinae 4.7.7.
 douglasi, Fagocyba 107
 Dryodurgades 61
 dubia, Javesella 25
 dubius, Cixius 3
 durmitoricus, Streptopyx 145

* Reč je o rednom broju pod kojim je vrsta zabeležena u poglavlju 4. Kurzivom su štampani sinonimi.

- Ebarrius 170
 Edwardsiana 104, 105
 elegantulus, Hyledelphax 19
 Emelyanoviana 93
 Empoasca 99, 100
EMPOASCINI (4.7.9.)
 erecta, Arboridia 119
 Erythria 89—92
 Eupelix 74
 Eupteryx 109—115
 Eurybregma 16
 Eurysa 15
 Euscelidius 157
 Euscelis 159—161
E V A C A N T H I N I (4.7.9.)
 Evacanthus 84, 85
 exemptus, Thamnotettix 150
 exclamationis, Neophilaenus 39
 exilis, Doratura 132
- Fagocyba 101, 102
 fenestratus, Neoliturus 121
 filifer, Conomelus 17
 flavicollis, Oncopsis 52
 flavipennis, Notus 97
 flaveolus, Xanthodelphax 23
 flori, Jassargus 174
 forcipata 94, 95
 forcipata, Javesella 26
 formosus, Metalimnus 162
 frauenfeldi, Diplocolenus 179
 frontalis, Macrosteles 126
 fulgidus, Populicerus 64
 fuscovenosus, Anoplotettix 136
 fuscula, Macropsis 54
- Gargara 47
 genistae, Gargara 47
 germari, Aguriahana 116
 graminea, Macropsis 55
 Graphocraerus 143
 grisescens, Macustus 152
 Grypotes 120
G R Y P O T I N I (4.7.11.)
 guttula, Kelisia 11
- hamata, Dicranotropis 22
 Handianus 153
 helvolus, Psammotettix 167
 Hephathus 57
 heydeni, Cixius 4
 histrionicus, Aphrodes 79
 homophyla, Doratura 133
 horvathi, Macrosteles 127
 hyalinus, Japananus 131
 Hyledelphax 19
 Hypenicella 118
 hyperici, Zygina 118
 hypochlorus, Rhoananus 182
- Iassus 71—72
Idiocerinae 4.7.5.
 Idiocerus 66, 67
 Idiodonus 137
 ignoscus, Handianus 153
 incisus, Euscelis 160
 infumatus, Neophilaenus 40
 interruptus, Evacanthus 85
 inroratus, Batracomorpha 70
ISSIDAE 4.4.
Issinae 4.4.2.
 Issus 32—34
- jankovici, Erythria 90
 Japananus 131
 Javesella 25—27
 Jassargus 174—176
- Kelisia 11, 12
Kelisiinae 4.2.1.
 Kybos 98
- laevis, Agallia 59
 laevis, Macrosteles 128
 Lamprotettix 138
 languidus, Arocephalus 164
 lamio, Iassus 71
 Laodelphax 18
 Latilica
 Ledra 50
Ledrinae 4.7.2.
 Lepyrionia 36
 Limnotettix 156
 lineata, Eurysa 15
 lineatus, Neophilaenus 41
 Linnavuoriana 106
- macrocephalus, Mitrocephalus 29
 Macropsis 54—56
Macropsinae 4.7.3.
 Macrosteles 125—129
MACROSTELINI (4.7.11.)
 Macustus 152
 major, Platymetopius 135
 major, Stenocranus 13
 mayri, Allygus 140
 medius, Sorhoanus 181
 Megamelodes 20
 megerlei, Macropsis 56
 melichari, Aphelonema 30
MEMBRACIDAE 4.6.
 Metalimnus 162
 minor, Neophilaenus 42
 minutus, Stenocranus 14
 Mitrocephalus 29
 mixtus, Allygus 141
 Mocuellus 183
 modestus, Allygus 142
 mollicula, Emelyanoviana 93
 monoceros, Kelisia 12

- montandoni, *Erythria* 91
 multinotatus, *Adarrus* 171
 muscaeformis, *Issus* 33
 musivus, *Myndus* 8
Myndus 8
- nanus, *Hephathus* 57
Neoliturus 121
Neophilaenus 37—42
 nervosus, *Cixius* 5
 nicolovae, *Edwardsiana* 104
 nigra, *Pentimnia* 73
 nigritus, *Aphrodes* 78
 nigrolineata, *Eurybregma* 16
 nitidulus, *Lamprotettix* 138
 notata, *Eupteryx* 113
Notus 97
- obsoletus, *Conosanus* 158
 obtusivalvis, *Jassargus* 175
 ocellaris, *Adarrus* 172
 ochromelas, *Aphrodes* 80
Oliarus str.
Oncopsis 51—53
 OPSIINI (4.7.11.)
Ossiannilssonola 103
- pallens, *Ribautodelphax* 28
Paluda 144
Palus 184
 panzeri, *Reptalus* 9
 parcanicus, *Riplocoenus* 180
 PARALIMNINI
Paralimnus 163
 pellucida, *Javesella* 27
Pentimnia 73
Pentimninae 4.7.6.
Philaenus 46
 phragmitis, *Paralimnus* 163
 picturatus, *Stictoconis* 155
Pithyotettix 151
Planaphrodes 75, 76
Platymetopius 135
Populicerus 63—65
 populi, *Populicerus* 65
 porcus, *Eurybregma* 16
 porcus, *Criomorplus* 16
 propinqua, *Toya* 24
Psammotettix 165—169
 pulicaris, *Deltocephalus* 130
 pullula, *Zyginidia* 117
 punctata, *Balclutha* 122
 puncticollis, *Grypotes* 120
 punctifrons, *Aphelonema* 31
- quadrimaculatus, *Megamelodes* 20
 quadrinotata, *Cicadula* 146
 quercus, *Typhlocyba* 108
- repletus, *Jassargus* 176
Reptalus 9, 10
Rhoanans 182
 rhombifer, *Psammotettix* 169
Rhytidodus 62
 ribauti, *Agallia* 60
Ribautiana 107
Ribautodelphax 28
 rosea, *Balclutha* 123
- salicina, *Aphrophora* 45
 saltuella, *Balclutha* 124
 sanguinolenta, *Cercopsis* 35
 saturata, *Cicadula* 147
 SCAPHYTOPIINI (4.7.11.)
 schenckii, *Euscelidius* 157
Scleroracis 154
 scutellaris, *Jassus* 72
 seclusa, *Erythria* 92
 serratulae, *Aphrodes* 81
 sexnotatus, *Macrosteles* 129
 sexmaculata, *Linnavuoriana* 106
 simplex, *Cixius* 6
 smaragdulus, *Kybos* 98
 socialis, *Turrutus* 173
 solani, *Empoasca* 100
Sorhoanus 181
Speudotettix 148
 spumarius, *Philaenus* 46
 stachymearum, *Eupteryx* 114
Stenocraninae 4.2.2.
Stenocranus 13, 14
 sticticus, *Cixius* 7
Stictoconis 155
 stigmaticalis, *Idiocerus* 66
 STIROMINAE
Streptopyx 145
 striatella, *Laodelphax* 18
 striatus, *Psammotettix* 168
 striola, *Limotettix* 156
 stylata, *Doratura* 134
 subfuscus, *Speudotettix* 148
- tendinosus, *Issus* 34
 TETTIGOMETRIDAE 4.3.
Thammotettix 149, 150
Toya 24
 tricornatus, *Aphrodes* 82
 trifasciatus, *Aphrodes* 83
 tristis, *Oliarus*
 tristis, *Oncopsis* 53
 trivialis, *Ulopa* 49
Turrutus 173
Typhlocyba 108
Typhlocybinae 4.7.10.
 TYPHLOCYBINI (4.7.10.)
- Ulopa* 49
Ulopinae 4.7.1.
 urticae, *Eupteryx* 115
 ustulatus, *Viridicerus* 68

variata, <i>Dicraneura</i> 96	vittifrons, <i>Acericerus</i> 69
venosus, <i>Euscelis</i> 161	wahlbergi, <i>Alebra</i> 88
ventralis, <i>Graphocraerus</i> 143	<i>Xanthodelphax</i> 23
vicinus, <i>Idiocerus</i> 67	<i>Zygina</i> 118
<i>Viridicerus</i> 68	<i>Zyginidia</i> 117
viridis, <i>Cicadella</i> 86	

7. LITERATURA

- Carter, W. (1962): *Insects in Relations to Plant*. London.
- Csiki, E. (1940): Féliszaznyu rovarok. Hemipteren. Allatvani Kutatasai Albanianban (Explorationes zoologicae ab. Cziki in Albania peractae) A. — Magyar Tudomanuos Akademia Balkan — Kutatasainak Tudomanuos Eredményei, Budapest, 1 (2): 289—315.
- Dlabola, J. (1954): Fauna CSR. Svazek I, Kriši-Homoptera. — Nakladatelstvi československe akademie ved. Praha.
- Dlabola, J. (1958): Records of leafhoppers from Czechoslovakia and south European countries (*Homoptera: Auchenorrhyncha*). — Acta faunistica entomologica Musei nationalis. Pragae 3.
- Dlabola, J. (1964): Ergebnisse der Albanien — Expedition 1961 des Deutschen Entomologischen Institutes. 22 Beitrag. *Homoptera: Auchenorrhyncha*. — Acta faun. ent. Mus. Nat. Pragae. 11. (100): 269—318. Berlin.
- Dlabola, J. (1969): Beitrag zur Taxonomie und Chorologie einiger palaearktischer Zikadenarten (*Homoptera, Auchenorrhyncha*). — Mitteilungen der Münchener Entomologischen Gesellschaft (e. v.). 59. Jahrgang.
- Dlabola, J. (1970): Ergebnisse der zoologischen Forschungen von Dr. Z. Kaszab in der Mongolei. — 220. *Homoptera: Auchenorrhyncha*. — Acta zoologica Academiae scientiarum hungariae. 16. (1—2): 1—25. Budapest.
- Dlabola, J. (1971): Taxonomische und chorologische Ergänzungen zur türkischen und iranischen Zikadenfauna (*Homoptera: Auchenorrhyncha*). — Acta faun. ent. Mus. Nat. Pragae. Vol. 14. No 100.
- Dlabola, J. (1974): Ergebnisse der Tschechoslowakisch-iranischen entomologischen Expedition nach dem Iran 1970. — *Homoptera, Auchenorrhyncha* (1 Teil). No 3. — Acta ent. Mus. Nat. Pragae. supp. 6: 30: 73.
- Dlabola, J. (1974): Generische Gliederung der Unterfamilie *Idiocerinae* in der Paläarktisk (*Homoptera, Auchenorrhyncha*). — Acta faun. ent. mus. nat. Pragae. 33, B: 1—2.
- Dlabola, J. (1977): Chorologische Ergänzungen zur Zikadenfauna des Mittelmeergebietes (*Homoptera, Auchenorrhyncha*). — Sbornik narodniho musea v Praze. — Acta mus. nationalis Pragae. — 33, B, 1—2.
- Dlabola, J. (1977): Neue iranische Cicadelliden — Gattungen und Arten mit faunistischen Erstfunden (*Homoptera, Auchenorrhyncha*). — Acta entom. bohém. 74, 4.
- Dlabola, J. (1978): Neue griechische Zikadenarten der Fam. Cixiidae, *Issidae* und *Cicadellidae* (*Homoptera, Auchenorrhyncha*). — Acta faun. entom. mus. nation. Pragae. 16, 179.
- Dlabola, J. (1979): Neue Zikaden aus Anatolien, Iran und aus süd-europäischen Ländern (*Homoptera, Auchenorrhyncha*). — Acta zool. Acad. Sci. Hung., 25: 235—257.
- Dlabola, J. (1981): Ergebnisse der Tschechoslowakisch-iranischen Expeditionen nach dem Iran (1970 und 1973). (Mit Angaben über einige Sammelresultate in Anatolien). *Homoptera: Auchenorrhyncha*/II Teil). — Acta ent. mus. nat. Pragae. 40.
- Dlabola, J. & Janković, Lj. (1981): Drei neue *Erythria* — Arten und einige Ergänzungen der jugoslawischen Zikadenfauna. — Bull. de l'Academie Serbe des Sciences et des Arts. Classe des Sciences naturelles et mathématiques. 21. Beograd.

- Дубовский, Г. К. (1966): Цикадовые (*Auchenorrhyncha*) Ферганской долины Ташкент. СССР.
- Емельянов, А. Ф. (1964a): Определитель насекомых европейской части СССР. В. аятитомак. Акад. наук. СССР. Москва — Ленинград.
- Емельянов, А. Ф. (1964b): Новые виды насекомых фауны Казахстана — Труды зоологического Института. XXXIV. Академия наук. Москва — Ленинград.
- Germer, E. F. (1817): Reise nach Dalmatien und in das Gebiet von Ragusa. — Brockhaus, Leipzig und Altenburg.
- Günthart, H. (1971): Beitrag zur Kenntnis der Kleinzikaden (*Typhlocybinæ*, *Hom. Auch.*) der Schweiz. — Mitteilungen der Schweizerischen Entom. Gesellschaft. 43 (3/4).
- Günthart, H. (1974): Beitrag zur Kenntnis der Kleinzikaden (*Typhlocybinæ*, *hom., Auch.*) der Schweiz, 1 Ergänzung — Mitt. der Schweiz. ent. Gesellsch. 47 (1—2): 15—27. Dielsdorf.
- Günthart, H. & Thaler, K. (1981): Fallefänge von Zikaden (*Hom., Auchenorrhyncha*) in zwei Gründlandparzellen Insbrucker Mittel — gebirges (Nordtirol, Österreich). — Mitteil. der Schweiz. entom. Gesellschaft. 54: 15—31.
- Horvath, G. (1903): Szerbia Hemiptera faunaja (Fauna Hemipterorum Sebiae). — Annales Musei nationalis Hungarici, 1: 3—28. Budapest.
- Horvath, G. (1918): Fauna regni Hungarie — Animalium Hungaria hucusque cognitorum enumerato systematica. Arthropoda III. — Regia societas scientiarum edidit naturalium Hungarica. Budapest.
- Janković, Lj. (1971): *Homoptera: Auchenorrhyncha* Makedonije. — Izdanija na prirodonaučniot muzej. — Acta Muz. sci. natur. Skopje. 12 (3): 41—59.
- Janković, Lj. (1975): Fauna Homoptera: *Auchenorrhyncha* SR Srbije. — Zbornik radova o entomofauni SR Srbije, I: Srpska akad. nauka i umetn. — Odeljenje prir.-matem. nauka, 85—217. Beograd.
- Janković, Lj. (1976): Prilog poznavanja cikada (*Auchenorrhyncha, Homoptera*) Fruške gore. — Zbornik za prirodne nauke 50: 127—171. Novi Sad.
- Janković, Lj. (1978): Nov prilog fauni *Homoptera, Auchenorrhyncha* SR Srbije. — Zbornik radova o entomofauni SR Srbije, 2: 133—153 — Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd.
- Janković, Lj. (1978): Pregled stanja istražnosti faune cikada (*Homoptera: Auchenorrhyncha*) Jugoslavije. *Biosistematika*, 4 (2): 305—314. Beograd.
- Janković, Lj. (1982): Nova nalazišta nekih retkih cikada (*Hom., Auchenorrhyncha*) kod nas. — Četvrti godišnjá naučni skup Ent. društva Srbije (referat), Beograd.
- Janković, Lj. & Papović, R. (1981): Nove i retke vrste za faunu cikada (*Homoptera: Auchenorrhyncha*) Jugoslavija I. — Glas Srpske akademije nauka i umetnosti. Odeljenje prirodno-matematičkih nauka, 48: 121—134. Beograd.
- Janković, Lj. & Papović, R. (1983): Nove i retke vrste u fauni cikada iz fam. *Cicadellidae* (*Hom., Auchenorrhyncha*) Jugoslavije II — Zbornik radova o fauni SR Srbije, 3. — SANU. — Odelj. prir.-matem. nauka. Beograd. (u štampi).
- Kovačević, Ž. (1964): Kretanje, brojnost i zastupljenost insekata na lucerištima i livadama. — *Zaštita bilja*, 82: 667—685. Beograd.
- Lauterer, P. (1980): New and interesting records of leafhoppers from Czechoslovakia (*Homoptera, Auchenorrhyncha*) — *Časopis moravského muzea* — *Acta musei Moraviae*, 65: 117—140.
- Lekić, M. (1967): Štetna entomofauna zasada jagode i maline konstatovana u periodu 1956—1965. godine. — *Savremena poljoprivreda*, br. 11. Novi Sad.
- Melichar, L. (1896): Cicadinen (Hemiptera Homoptera) von Mitteleuropa 1—359. Berlin.
- Metcalf, Z. P. (1967): General catalogue of the Homoptera, 1967: fasc. VI. Cicadelloidea, part. 10, Euscellidae (section I, II, III). Washington, D. C.
- Metcalf, Z. P. (1968): fasc. VI. Cicadelloidea, part. 17. Cicadellidae. Washington.

- Nast, J. (1972): Palaeartic Auchenorrhyncha (Homoptera), an annotated check list, 550 pp., Polish Acad. Sci., Warszawa.
- Nast, J. (1976): Katalog fauny (Plewički — Auchenorrhyncha). *Cicadodea*. Czesć XXI, zeszyt 1. Polska akademija nauk — Inst. zoologii, 1—256. Warszawa.
- Nast, J. (1979): Palaeartic Auchenorrhyncha (Homoptera). Part 2. Bibliography; Addenda and Corrīgenda. — *Annales zoologici*. 34 (18): 482—499. — Polska akad. nauk. Inst. zool. Warszawa.
- Nast, J. (1982): Palaeartic Ancyhenorrhyncha (Homoptera). Part 3. New taxa and replacement names introduced till 1980. — *Ann. zool.* Tom. 36 (17): 290—362. Pol. acad. nauk. Warszawa.
- Novak, P. & Wagner, W. (1962): Prilog poznavanju faune Homoptera Dalmacije. — *Godišnjak Biološkog inst. Univer. u Sarajevu*. 15: 31—53. Sarajevo.
- Papović, R. (1977): Pregled cikada (Homoptera, Auchenorrhyncha) sakupljenih na veštačkoj svetlosti u SAP Kosovo (SR Srbija). *Biosistematika*. 1: 79—98. Beograd.
- Papović, R. (1979): Stanje i zadaci proučavanja faune cikada (Homoptera, Auchenorrhyncha) SAP Kosovo. *Arhiv bioloških nauka*, 28, (3—4): 199—204. Beograd.
- Remane, R. & Asche, M. (1979): Bemerkungen zur Taxonomie, Phylogenie und Verbreitung der Gattung *Conomelus* Fieber, 1866. (Homoptera, Cicadina, Delphacidae), mit einer ergänzenden Beschreibung von *Delphacellus putoni* (Scott 1874). — *Marburg. entom. publikac.* 1 (1): 1—132. Marburg.
- Ribaut, H. (1936): Faune de France. Homoptères Auchenorrhynques I (*Typhlocybidae*). — *Office central de faunistique*. pp. 228. Paris.
- Ribaut, H. (1952): Faune de France. Homoptères Auchenorrhynques II. (Jassidae). — *Office central de faunistique*, pp. 474. Paris.
- Servadei, A. (1967): Rhynchota (*Heteroptera*, *Homoptera Auchenorrhyncha*) — *Catalogo topografico e sinonimico — Fauna d'Italia — Academia nazionale italiana di entomologia e Unione zoologica italiana*, pp. 851. Bologna.
- Sulc, K. (1910): »Pseudovitalus« und ähnliche Gewebe der Homopteren sind Wohnstätten symbiotischer Sacharomyceten. — *Sitzb. Kön. — böhm. Ges. Wiss.*, 1—39; obr. 1—18.
- Tanasijević, N. (1962): Prilog poznavanju faune cikada (Homoptera, Auchenorrhyncha), na crvenoj detelini u Jugoslaviji. — *Zaštita bilja*, br. 69—70: 93—106. Beograd.
- Tanasijević, N. (1965): Prilog poznavanju faune cikada (Homoptera, Auchenorrhyncha) strnih žita i nekih drugih biljaka. — *Zbornik radova Polj. fak.* 13, Beograd.
- Zahvatkin, A. A. (1949): Vrednie životnie Srednei Azii, Spravočnik. — *Izd. AN SSSR*, M.—L.

HOMOPTERA AUCHENORRYNCHA

(INSECTA)

Ljubodrag JANKOVIĆ

SUMMARY

This paper presents the results of four years investigations of the fauna of cicada of Durmitor. The study involved different plant communities at the altitudes from 606 m (Budječevica in the canyon of the river Tara) to 2523 m (Bobotov kuk, the top of the Durmitor). Special attention has been paid to some tops of the mountain and to their close surroundings, where very interesting insect

material was collected. These tops are: Terzin Bogaz (2303 m), Veliki Štuoc (2103 m); our material was collected also at the following localities situated at higher elevation: Bobotov kuk (2523 m), Lokvice (1900 m), Ledena pećina at (1920 m), Obla glava (1900 m), Indjini dolovi (1750 m), Mala Crna Gora (summer pastures at 1600 m) etc.

In the year 1958 and from 1980 to 1982 about 20500 specimens were collected at more than 60 points of the mountain, differing in phytocenological composition as well as in altitude. This material comprises 184 species belonging to 103 genera and 7 families: Cicadellidae (136 species), Delphacidae (18), Cercopidae (12), Cixiidae (10), Issidae (5), Membracidae (2) and Tettigometridae (1). As shown, the largest number of species was found in the Cicadellidae (75%), while Membracidae and Tettigometridae were represented only with 1 or 2 species, respectively with 1,2 or 0,6%. While collecting and studying these insects biological, ecological and chorological data were taken into account, as well as data on the dynamics of population.

Some new species for the fauna of Yugoslavia were found, such as: *Euribregma porcus*, *Megamelodes quadrimaculatus*, *Aphrodes ochromelas*, *A. trifasciatus*, *Erythria montandoni*, *Edwardsiana nicolovae* Dlabola (in litt.), *Cicadula saturata*, *Macustus grisescens* and *Psammotettix rhombifer*. *Streptopyx durmitoricus* represents a new species for science.

Besides, 8 species, registered up to now only on Durmitor, were identified: *Euribregma porcus*, *Cicadula saturata*, *Streptopyx durmitoricus* sp. nov., *Erythria montandoni*, *Diplocolenus bohemani*, *Oliarus tristis* and *Paralimnus phragmitus*.

25 species registered so far on Durmitor are rare in Yugoslavia, known only at 2 or 3 localities; first of all these are alpine species, previously recorded on various mountains, such as Kopaonik, Šar planina, Prokletije, Dinara, Zlatar, Suvobor, Fruška Gora etc. These species are: *Erythria jankovici* (endemic to Yugoslavia, earlier known at Kopaonik and Prokletije); *Agallia brachyptera* (Kopaonik, Gmija), *Dicraneura variata* (Fruška gora, Zlatar), *Psammotettix rhombifer* (Kopaonik, Šar planina) etc.

During our investigations several species were very abundant: *Deltocephalus pulicaris*, *Fagocyba cruenta*, *Cicadula saturata*, *Eupelix cospidata*, *Euscelis venosus*, *E. incisus*, *Aphrodes ochromelas*, *Diplocolenus abdominalis* and *D. bohemani*.

In the cicada fauna of Durmitor 14 different biogeographical elements are represented (Table 1). The most abundant are European (34.5%) Holarctic (14.4%) and Euro-siberian elements (13.9%), while other participate with 7.8 to 0.5%. The Mediterranean element is represented by 14 species (7.8%). Among endemic elements on Durmitor *Streptopyx durmitoricus*, *Euribregma porcus* and *Erythria montandoni* were registered.

The number of species recorded so far on Durmitor represents 67.0% of the total number of the 275 species of cicada known up to day in Montenegro and 37.7% of the 730 species so far recorded in Yugoslavia.

(Primljeno u redakciji: 15. 12. 1984.)